

SITUATION

S T H L M

#210

FEBRUARI 2015
ÅRGÅNG 20

PRIS: 50 kronor
SÄLJAREN ERHÅLLER HÄLFTEN

**GJORT
FÖR
JORDBRO**

**VÄRDET
AV ORDEN**

**PÅ GÖTGATAN
FRÅN 1948**

LEGOKNEKT

LENA ANDERSSON

*"I kärlekslivet har jag varit mindre pessimistisk
och där har jag låtit Ester låna drag"*

NILS EKMAN EBBA FORSBERG CONNY NIMMERSJÖ IGGY MALMBORG KARIN AF KLINTBERG

STREAMING IS EASY

Historiskt sett har det både varit dyrt och komplicerat att sända TV - det är det inte längre. Med hjälp av videoplattformen Solidtango är det magiskt enkelt att sända TV på ett professionellt sätt via Internet.

SKAPA ER EGEN PLAYKANAL REDAN IDAG

www.solidtango.com

SOFIA RUNARSDOTTER

18 OLOF OCH HUGO ÄR SÅ PASS OREFLEKTERANDE, DE BROTTAS INTE SÅ MYCKET MED SIG SJÄLVA

Lena Andersson spekulerar över huruvida huvudkaraktärerna i hennes två senaste böcker är förmögna att någonsin få ihop en sund relation. Med någon.

JOEL NILSSON

14 SÅ ATT DEN BLEV SOM EN TROVÄRDIG JULGRAN, RENT DESIGNMÄSSIGT

Möt Legoproffset Gabriel Bremler.

MARGO FENHENA

26 DET VAR ETT VÄLDIGT HIERARKISKT FORMELLT SYSTEM

Bo Greider på Söderbokhandeln på Götgatan om hur det var att på Södermalm gå in och köpa en bok 1948.

12 Nils Ekman

En stroke tvingade honom av rinken. Nu är han tillbaka i båset. På damernas sida.

32 Värdet av orden

Företaget Textual Relations gör omvärldsanalyser med utgångspunkt i text och språk.

36 Gjort för Jordbro

Arlanda flygplats skulle ha legat precis där Jordbro centrum ligger i dag.

60 Svepet

Conny Nimmersjö, *Det flygande barnet*, Ebba Forsberg, Anneli Furmark, Winhill/Losehill, Karin af Klintberg, Zeld, recensioner med mera.

7 Iggy Malmberg

Har aldrig gjort annat än spelat teater. Det kom med bröstmjölken.

8 Gata fram och tillbaka

P-böter, höghus och ett gatunummer med musikhistorisk betydelse på Gillerbacken i Rågsved.

10 Situation Waldersten

11 Maria Hagström

Tappar ansiktet på hal is. Men klarar av att leva med det.

42 Stolt

Som Qwertyuioip.

44 Min plats i stan

Eriksbergaren Bengt Landin mitt i Uppsala centrum.

47 Mina drömmar

Joel Peña vill bli förskollärare. Lite på grund av kriget i El Salvador.

48 Med egna ord

Försäljarnas sidor.

57 Korsord

64 Brillant

Karin Larsson mönsterdesigner förortstygger.

66 Läsaren

Gunilla Österholm, Liljeholmstorget.

Ibland slår klockor 13

första meningen i George Orwells dystopi *1984* slår klockan 13.

En egenmäktig och icke förankrad tolkning av det kan vara att det redan inledningsvis ska ges känslan av att det är för sent, att någonting oåterkalleligt redan passerat.

Ibland slår klockor 13.

Som den gjorde på Charlie Hebdo:s redaktion en dag i januari.

Jag tror inte det finns någon bredare klokskap i ämnet för mig att så här någon dryg månad senare tillföra, kollegorna i branschen har redan hunnit uttala sig i allt väsentligt om detta illdåd.

Jag är inte Charlie. Men skulten blottad för dem som föll offer. Tanken till deras nära.

Som sagt, ibland slår klockan 13. Och några kliver in på ett redaktionsmöte och skjuter en tidningsidé i smulor och familjer i oändlig sorg.

Vad vi lärt av attentatet i 19:e arrondissementet i Paris vet ingen ännu. Eller dess konsekvenser i ett bredare och djupare perspektiv.

Men vi lär få veta det. Om inte annat i nästa hashtag.

FEBRUARI ÄR ÅRETS andra månad, den sista av kalenderns vintermånader och den månad då det här mer eller mindre kompakta mörkret i slutet av månaden kan skönjas ge vika för mer och mer och mer dagsljus – ännu så länge är skillnaderna

för små för att spela någon egentlig meteorologisk roll – det är mörkt, sedan i olika skalar grått, sedan mörknar det igen.

Oxveckorna. I det gamla bondesamhället var det veckorna efter en längre ledighet vid jul som kallades så, just för att man då fick "slita som en ox". Men eftersom de, enligt sägnen, alltid slet som oxar förr och aldrig var lediga någon längre tid tycker jag att ursprunget känns lite oklart och tvetydigt.

Men februari ut är det – enligt bland annat Institutet för språk och folkminnen – oxvecko nu.

Så det är bara att sadla på och dra upp dragkedjan och tänka på kungen.

LENA ANDERSSON MINNS när tunnelbanan kom till Tensta. Och när hon fick påpekad för sig att hon bodde i en miljonprogramsförort och vad det signalerade.

Tydligen var det på Götgatan saker och ting hände 1948. Men vad finns kvar i dag av det som fanns på Götgatan 1948? Reporter Maria Hagström gick från Slussen till Skanstull och tog reda på det.

Nästa anhalt månaden mars.

Ulf Stolt
chefredaktör
& ansvarig utgivare
ulf@situationsthlm.se

Situationister "Lena Andersson var oförställd"

Sofia Runarsdotter

GÖR: Frilansfotograf. Har tagit bilderna på Lena Andersson "JAG KOMMER FRÅN Robertsfors i Västerbotten och har frilansat i Stockholm sedan jag examinerades från Nordens fotoskola

Biskops-Arnö för sju år sedan. Jag fotar mest porträtt och reportage för förlag och magasin, vilket jag älskar. Särskilt för en tidning som Situation Sthlm, sprängfylld med socialrealism och kultur. Annars föreläser jag, reser och driver igenom egna konstprojekt.

Jag har följt Lena Andersson i flera år – läst hennes kolumner i DN och följt Ester i hennes senaste böcker. Att få fotografera henne i hennes hem kändes nästan exotiskt. Lena Andersson var oförställd framför kameran, ärlig och generös."

Johan Sahlén

GÖR: Frilansfotograf med inriktning sport. Tagit porträttet på Nils Ekman

"ATT FOTOGRAFERA HAR länge varit en av mina passioner och när jag för några år sedan blev

arbetslös så föddes en idé om att även ha det som yrke. I dag är fotograferandet ett deltidsjobb för mig där jag främst fotograferar sport. Det roligaste jag vet är mötet med människor och att ta levande porträttbilder.

När Situation Sthlm bad mig fota hockeyspelaren Nisse Ekman så blev jag glad, det är en människa som lever ett inspirerande liv. En riktig krigare som alltid verkar ha ett leende till hands. De gånger jag träffat honom så har jag främst tänkt på hans energi och glädje, vilket jag verkligen strävade efter att få med i hans porträtt."

Mikael Gustafsson

GÖR: Säljer Situation Sthlm i Södertälje

"JAG ÄR UPPVUXEN i Södertälje och ensam försäljare där just nu. Folk är glada att tidningen finns där, att de kan köpa den på hemmaplan. Men i går var en seg dag, det var tydligen fattigaste dagen på året, läste jag i Metro. Det har varit jul, folk har inte fått lön och det var dagen innan barnbidraget kom.

Oftast står jag vid Lunagallerian. Har bra kontakt med dem som jobbar där och poliserna som ibland patrullerar i gallerian stannar till och pratar en stund. Då brukar tanterna med rullator våga sig fram och köpa tidningen. Ibland tar jag en paus och fikar på Nancys. De har så stora kaffe att de räcker hela vägen med pendeln från Södertälje in till redaktionen på Södermalm."

ALLA MÄNNISKOR ÄR OLIKA. Så enkelt är det. Vi har lärt oss det under de 19 år Situation Sthlm sålts på gatorna i Stockholm. Vissa har säljet i sig, andra lär sig snabbt, några måste jobba lite hårdare. När vissa väljer att skrika ut sin frustration och ilska väljer andra att skriva av sig i tidningen. Några gör både och.

Situation Sthlm erbjuder hjälp till självhjälp

genom meningsfull sysselsättning med tidningsförsäljningen utifrån varje individs villkor. Utöver möjligheten att tjäna egna pengar erbjuder vi också juridisk hjälp och stöd i kontakten med bland annat myndigheter.

När du köper Situation Sthlm ger du säljaren inte bara reda pengar utan mycket, mycket mera. Tack.

Situation Sthlm ges ut av Situation Sthlm AB. Tidningen är fackligt, partipolitiskt och religiöst obunden och kommer ut sista onsdagen i månaden 12 gånger om året.

Situation Sthlm AB ägs i lika delar av chefredaktör Ulf Stolt, Rainbow Sweden samt Ideella föreningen Situation Sthlm.

Aktiebolaget delar inte ut vinst till aktieägarna, allt eventuellt överskott återinvesteras i verksamheten.

STYRELSEN
SITUATION STHLM:
Ulf Stolt

Hans Larsson (ordförande)

Peter Söderlund

Den sociala verksamheten är en ideell förening. Försäljarna är hemlösa eller före detta hemlösa. Alla försäljare skriver under ett avtal, får en id-bricka med foto och en försäljningsplats.

Den sociala verksamheten består bland annat av distribution av tidningen, försäljarcafé, skrivarverkstad, försäljningsblogg, datarum och juridisk rådgivning.

Värdegrund Situation Sthlm:

- är en gatutidning
- skapar debatt och opinion om hemlöshet och utsatthet
- erbjuder hemlösa människor sysselsättning
- verkar för yttrandefrihet

Målgrupp:

Situation Sthlm är en lågtröskelverksamhet som riktar sig till hemlösa, f.d. hemlösa och socialt utsatta människor. Många ur målgruppen har missbruksproblem och/eller är drabbade av psykisk ohälsa.

Syftet med tidningsförsäljningen, utöver den inkomst den genererar, är att skapa en struktur i tillvaron, stimulera till minskat missbruk och genom verksamheten få hjälp och stöd.

Verksamheten erbjuder också timanställning, arbetsträning, OSA-placering, skrivarverkstad, datorstöd, motiverande samtal, juridisk rådgivning och diverse aktiviteter.

Personer som inte omfattas av det sociala stöd som samhället erbjuder eller inte har några etablerade kontakter inom tex. socialtjänst, kriminalvård eller psykiatri skrivs inte in som försäljare av Situation Sthlm.

Syftet med Situation Sthlms verksamhet är rehabilitering med arbete som metod. Vår målgrupp

består av de personer vars stöd från Situation Sthlm kompletteras av samhällets insatser.

REDAKTION
Chefredaktör & ansvarig utgivare
Ulf Stolt
ulf@situationsthlm.se
08-545 953 90

Reporter
Maria Hagström
maria@situationsthlm.se

Consigliere
Jan Lindström

Art Director
Jesper Weithz

Webbredaktör
David Bogerius

Redaktionsråd
David Bogerius, Gerd Eriksson, Alexandra Sundqvist

Korrektur
Hanna Hård

Medverkande skribenter
Henrik Emilson

Medverkande fotografer & illustratörer
Marc Femenia, Martina Holmberg, Sara Moritz, Joel Nilsson, Sofia Runarsdotter, Johan Sahlén, Magnus Sandberg, Jesper Waldersten

För signerat material svarar redaktionen. Redaktionen ansvarar ej för insänt icke beställt material.

Hemsida
www.situationsthlm.se

E-post
red@situationsthlm.se

Tryck
V-Tab 2014

Räckvidd
153 000 läsare
(Orvesto konsument 2014:2)

Upplaga
33 100 ex/mån (TS helår)
ISSN: 1400-4437

LEDNING & ADMINISTRATION
VD

Pia Stolt
pia@situationsthlm.se
08-545 953 87

Ekonomi
Lilian Dahlqvist
lilian@situationsthlm.se
08-545 953 86

Adress
Krukmakargatan 34A
118 51 Stockholm

Tel
08-545 953 91

Fax
08-668 79 09

Organisationsnummer
55 66 49-1071

Plusgiro/Bankgiro
pg. 25 59 89-6
bg. 5774-9327

SOCIAL VERKSAMHET
Verksamhetsansvarig
Jenny Lindroth
jenny@situationsthlm.se
08-545 953 88

Samordnare
Ingmari Olofsson
ingmari@situationsthlm.se
08-545 953 81

Mariah Jansvik
mariah@situationsthlm.se
08-545 953 81

Jonas Svensson
jonas@situationsthlm.se
08-545 953 81

Telefonnummer distribution
08-545 953 81

Öppettider
Måndag till fredag kl. 8-15
Lördag kl. 10-14

Plusgiro/Bankgiro
pg. 28 19 18-3
bg. 5357-3259

Organisationsnummer
80 24 11-14 97

ANNONSERING & PRENUMERATION
Herman Sundgren
herman@situationsthlm.se
08-545 953 94

Carl Larsson
carl.larsson@mediakraft.se
tel. 070-147 50 29

Robert Wallner
robert.wallner@mediakraft.se
tel. 070-992 53 43

Privatprenumeration
12 nummer kostar 660 kronor

E-post
situationsthlm@pressdata.se

441 Trycksk 428

I huvudet på läsarna

"Den lakoniska och observerande tonen är mycket behaglig"

Träffande Stockholmsskildringar

Jag läser din text om Långholmsgatan i #209 och som alltid är den lakoniska och observerande tonen mycket behaglig. Som Stockholmskildring är texten mycket träffande.

Jag drar mig till minnes en motsvarande text från ett tidigare nummer. Den beskrev intrycken från en av Söders tvärgränder – kan det ha varit Pålundsbacken? I texten citerades en dikt där subjektet återupplever ett julfirande från barndomen, boende just längs denna tvärgata.

Både texten och dikten tyckte jag mycket om, men det nummer av tidningen där texten fanns inrymd har jag förlagt.

Vet du möjligen vilken text jag syftar på?

THOMAS BERGMAN, ÄLVSJÖ

SVAR: Tack för mejl. Kul att du gillar texterna vi gör från gatorna.

Den text jag tror du letar efter är från marsnumret 2013, om Pustegränd och ett citat i texten ur Gösta Fribergs dikt som sitter på en skylt i början av den uppe vid Hornsgatan.

ULF STOLT, CHEFRED. OCH
ANSV. UTG. SITUATION STHLM

Ensidigt om abort

Jag skulle vilja uttrycka min besvikelse över den oerhört ensidiga artikeln "40 år av fritt val" i januarinumret.

Här uppmärksammas 40 år av fri abort genom att uteslutande beskriva detta som en "mänsklig rättighet", medan den etiska problematiken med att abort samtidigt innebär utsläckandet av spirande människoliv lämnas helt oberörd.

Jag förväntar mig inte att alla

omedelbart ska hålla med om att den enda rimliga, icke godtyckliga tidpunkten för människolivets början är befruktningsögonblicket, och att mänskliga rättigheter såsom rätten till liv rimligen borde gälla från och med detta. Men jag tycker inte att det hade varit för mycket begärt att den nämnda artikeln åtminstone hade nyanserats genom att låta någon från exempelvis Ja till livet, Människorätt för ofödda eller Kristna Vårdepartiet också komma till tals. Bilden av abortmotståndare som "strategiska" terrorister är inte särskilt rättvisande.

Jag vill gärna köpa Situation Sthlm för att stödja de hemlösa och uppmärksamma deras situation. Men när tidningen samtidigt så totalt nonchalerar situationen för de allra minsta och utsatta människorna – de ofödda barnen – så blir jag tveksam.

GUSTAV AHLMAN, UPPSALA

SVAR: Som du mycket riktigt påpekar handlar artikeln du syftar på om själva kampen för rätten till fri abort, inte om den etiska/moraliska aspekten av abort. Därför är det människor med erfarenheter och synpunkter på den kampen som uttalar sig i artikeln, inte företrädare för etiskt/moraliskt positionerade organisationer i abortfrågan. Ingenstans i texten framställs abortmotståndare som strategiska terrorister. Däremot – eftersom fakta visar det – redovisar texten att motståndet mot den fria aborträtten ökat på senare tid. Och hur det motståndet ibland ter sig.

Åsikten att alla artiklar om abort ska dryfta den etiska/moraliska aspekten och då alltid ge plats för organisationer som ensidigt driver den frågan är faktiskt också det en del av motståndet mot fri abort som efter 40 år fortfarande finns i Sverige.

Och som var det texten handlade om.

ULF STOLT, CHEFRED. OCH
ANSV. UTG. SITUATION STHLM.

Skriv till I huvudet på läsarna

Situation Sthlm, Krukmakargatan 34 A, 11851 Stockholm. Fax: 08-668 79 09. Mejl: red@situationsthlm.se. Skriv namn och postadress (om du har någon). Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera insänt material.

Folktandvården finns till för alla människor i alla åldrar

Hos oss får du inte bara den bästa allmän- och specialisttandvården, eller den bästa medicinska tandvården när du har behov. Du får också förebyggande tandvård. I mer än 75 år har vi hjälpt svenska folket att få en bättre munhälsa.

Folktandvården

Välkommen att läsa mer och boka tid!
www.folktandvardenstockholm.se

Är ni en vanlig familj med ovanligt stort hjärta?

Då kanske ni passar som familjehem.

Läs mer på
attvarafamiljehem.nu

Humana

HUVUDSTAN

I det vilda på Söder

CHARLIE TILLÅ/CREATIVE COMMONS

FRILUFTSLIV Naturvandring från Sofia till Skinnarviksberget. Ciceron är den auktoriserade naturguiden Maria Bergström. Under vandringen kommer hon att visa varför Stockholm är en av världens vackraste städer.

Det blir fördjupning i förkastningsbranterna från före istiden liksom besök i bergsparkerna som en gång

i tiden byggdes för att nå ovanför fabriksröken. Och så blir det fåglar och träd.

– Vi kommer att titta på vilka fåglar som väljer att stanna i stan över vintern. Eftersom det finns många matningsställen finns det bra möjlighet att titta närmare på dem, säger Maria Bergström.

Dessutom blir det inspektion av lövträden i vinterversion och en chans att klura ut vilka de är. Den som vill kan ta med kikare.

Turen 22 februari tar två timmar och kostar 100 kronor för vuxna, gratis för barn under 18 år. Samling vid Sofiaskolans busshållplats 13.00.

GERD ERIKSSON

"Men jag vill säga att inget är omöjligt, att man ska leva sina drömmar. Hade jag fått höra att jag var jättebra sedan jag var sju år gammal hade jag varit världsartist nu, haha."

I en intervju i DN 13 januari pratar Silvana Imam om att vi i Sverige har svårt att erkänna att vi är lyckliga. För att vi inte "får tro på våra drömmar".

Ur Lärjungen.

Finlands film är vår

ELOKUVAFESTIVAALI Mellan 29 januari och 13 april rullar programmet Ny finsk film på biograf Zita.

– De filmer som vi visar är färska,

finska kvalitetsfilmer som trots detta inte skulle komma till allmän distribution i Sverige. Det är alltså en form av kulturimport. Det produceras många

bra filmer i Finland och det vore synd om de aldrig visades i Sverige, säger Laura Lunnevuori på Finlandsinstitutet, som är medarrangör.

Filmerna som visas är *Lärjungen*, *Kverulanten* och *Sons of Brooklyn*.

– Vi hoppas att alla filmerna lyckas beröra på sitt sätt. Naturligtvis är det också fint om vi lyckas framkalla intresse för finsk kultur i allmänhet. Vi hoppas att våra sverigefinska tittare går hem med en allt starkare språkkänsla och att våra filmintresserade svenska tittare går hem med en kulturupplevelse från grannlandet.

HENRIK EMILSON

Storstadssamer

URFOLKFEST Den 6 februari firas samiska nationaldagen på flera håll i Stockholm. Redan 08.45 hissas den samiska flaggan på Stadshusgården och alla stockholmare som vill är välkomna. Det blir nationalsången *Sámi soga lávlla* – samefolkets sång – liksom tal och dikter.

– Vi är långt ifrån landsbygd och renskötsel här, man kan ändå fortsätta att utveckla den samiska kulturen genom till exempel musik och kläder. När Kitok (rapparen som tagit sitt samiska släktnamn, red:s anm.) spelar på Debaser är det vi som sköter baren, berättar Carola Grahnsom som är 32 år och ordförande i Sameföreningen Stockholm.

På Skansen uppmärksammas också samerna. Den 6 och 8 februari kan den som vill göra ett besök i en kåta och ta del av samisk mat, historia, design och jojk. Och Skansens djurvårdare passar på att informera om renen.

GERD ERIKSSON

Färre luftburna partiklar

LUFTSTATUS För fem år sedan infördes dubbdäcksförbudet på Hornsgatan. Och nu kan miljökontoret konstatera att Stockholms stad för första gången klarar EU:s gränsvärden för luftburna partiklar. Sedan nittioalets början har man gjort mätningar på fyra platser i stan: Hornsgatan, Folkungagatan, Sveavägen och Norrlandsgatan.

– Visst är vi glada över att det går åt rätt håll med luften, säger Michael Norman på miljökontoret.

Det är inte bara förbudet mot dubbdäck som varit avgörande. Den saltlösning som trafikkontoret sprutar på vägbanorna har gjort sitt – den gör vägbanan fuktig och binder dammpartiklarna. Förbud och salt i kombination har alltså gett det goda resultatet.

Påverkar dubbdäck från cyklar också luften?

– Nej, det måste vara en viss tyngd på dubbarna mot marken.

GERD ERIKSSON

"Jag låg och headbangade i magen"

I GULDBAGGE-AKTUELLA *Nänting måste gå sönder* spelar han en mystisk och svårfångad pojkvän. I bioaktuella *Unga Sophie Bell* dyker han återigen upp som pojkvän med en något oklar agenda. Rollkaraktärernas tvetydigheter har dock inget med skådespelaren och performancekonstnären Iggy Malmborgs eget fokus att göra – där har teater och film varit självklart sedan dag ett.

– Min farsa är regissör och jag växte upp i en frigrupp. Jag hade inte

så mycket val. Jag spelade teater redan som barn och har gjort det jämt. Det har kommit med bröstmjölken, kan man säga.

Är du mest skådespelare eller regissör?

– Jag kallar mig nog skådespelare, det är min utbildning. Jag har mest arbetat som performancekonstnär, men också mycket med teater. Jag gör mina egna produktioner och på engelska talar man om theatre maker och performer som kanske är

en bättre beskrivning, vi har inte den motsvarigheten på svenska.

Du är baserad i Malmö, måste man inte bo i Stockholm som skådespelare?

– Det underlättar jättemycket att bo i Stockholm. Men så gör jag framför allt teater och mina egna produktioner, och då jobbar jag mest utomlands. Så egentligen spelar det ingen roll var jag har min bas. Dessutom är Sydsverige väldigt aktivt vad gäller film och tv-serier. Jag känner

inte att jag missat nåt genom att inte bo i Stockholm.

Vad har du på gång härnäst?

– En SVT-produktion är filmad och klar, den kommer nästa höst.

Var kommer ditt namn ifrån? Heter du verkligen Iggy?

– Skrönan säger att mina föräldrar var på ultraljud och så låg jag och headbangade i magen och då började de kalla mig Iggy och så fick jag heta det. Det står så i passet.

DAVID BOGERIUS

PETRIUS SLODK

Gillerbacken, Rågsved, 13.54–14.32

.....
Blomlådor, bilar med parkeringsböter och gatunumret på Gillerbacken där en gång i tiden kollektivet Margarinet höll till. Joakim Thåström bodde där några år i början av åttiotalet. TEXT ULF STOLT FOTO MAGNUS SANDBERG

OM MAN VIKER av från Bjursätragatan och in på Gillerbacken så ligger de fem tiovåningshöghusen på vänster sida.

På höger sida trevånings-, lite mörkare terrakottafärgade hus.

Det första av höghusen får oss först att bekymrat undra om det verkligen får finnas så här risiga höghus i Sverige fortfarande – innan vi noterar att huset är under renovering och de stora mörka fläckarna är nylagad fasadputs som ännu inte målats.

Det finns ingenting att anmärka på fastigheternas yttre.

En vit bil från Hökmossens fastighetservice AB står lite snett parkerad på platsen framför kontoret

i hörnet Bjursätragatan. Det är sjudagarsparkering, men städgata tisdagar 8–16.

På nästan alla garageportar på vänster sida sitter skylt om utfart dygnet runt.

Vid några av portarna utmed trevåningshusen på ena sidan gatan står blomlädor. Vid en miljöstation bredvid något som ser ut att vara en grovsopscontainer ligger en handfull avmagrade före detta julgranar och väntar på värmeverket.

PÅ PARKERINGEN MELLAN huskropparna vid nummer 45 står tre bilar bredvid varandra med gula remsor från parkeringsvakternas

små bötesdosor som smetar mot vindrutorna.

Enligt legenden – och det ska tydligen finnas verifierat på en bild i boken *TXTR* från 2007 – bodde musikern och den före detta Rågsvedsbon Joakim Thåström här i ett kollektiv med namnet Margarinet under några år i början av åttiotalet. Även några andra medlemmar i Ebba Grön – Stry Terrarie och basisten Fjodor – ska ha bott där en period.

Tvättstuga, allaktivitetshus och miljöstuga ligger bredvid varandra. Det står några kvinnor i tvättstugan, en vit cykel är parkerad bredvid allaktivitetshusets dörr och en man och en kvinna på var sin sida om en

parkerad bil på andra sidan gatan är inte fullt överens om vem som ska bära vad från bilens baksäte.

En kundvagn står lutad mot en stolpe för att inte rulla vidare.

Direkt till vänster utanför dörrarna till höghusen står grå, mjukt rundade små utrymmen som jag först gissar är för sopor men senare får berättat för mig är förvaring för exempelvis cyklar, barnvagnar eller rullatorer.

En flicka med ryggsäck kommer gående uppför en av trapporna vid slutet av gatan som leder ner mot gångvägen till tunnelbanan – vi befinner oss liksom ovanför den nu, fågelvägen inte särskilt långt. Och när hon går över gatan framför oss

ringer hennes telefon och hon svarar: "Nej, jag skolkar inte alls, vi har ledigt från svenskan i dag för att vi gjorde projekt i fredags."

I INTE SÄRSKILT många fönster hänger julstjärnor eller annat julpynt kvar. Men det eftersläntar en och annan girlang på några av balkongräckena på höghusen. Parabler vända åt samma håll på några av balkongerna.

På väg tillbaka till början av gatan. En kvinna knuffar upp dörren till tvättstugan med sin fulla tvättkorg och medan den är öppen hörs skratt och någon som berättar med hög röst.

Uppträdd på en gren vid en buske en röd vante. 📍

DET SISTA MAN VILL ÄR JU
INTE DIREKT LAGLIGT

Situation **Waldenstein**

MARIA HAGSTRÖM BARA NÅGRA SEKUNDER INNAN HADE ALLT VARIT SÅ BRA. JAG HADE SPATSERAT PÅ GATAN MED HUVUDET HÖGT

Jag tappade ansiktet i går. Samtidigt som 4:ans buss passerade letade jag en stund efter ansiktet på den siga marken som jag ville sjunka genom. Men marken var för hård. Och svanskotan gjorde något så djävulskt ont.

Bara några sekunder innan hade allt varit så bra. Jag hade spatserat på gatan med huvudet högt. Men plötsligt tappade jag fotfästet om tillvaron och skorna var på glid över en isfläck.

När armarna flög upp genom luften antog ansiktet en förvriden form: ögonen förstorades, munnen öppnades och gav ifrån sig ett

skräckens skrik. Det var på väg neråt, benen uppåt, jag stod på huvudet och ansiktet lossnade.

SEDAN: OTROLIGT VIKTIGT att få ansiktet på plats så snabbt som möjligt. Och försäkra mig om att ingen såg. Och om någon såg – snabbt försäkra personen om att allt gick jättebra, verkligen jättebra. Men det kunde jag inte säga till 4:ans buss, säga att det gick jättebra att tappa greppet. Och ungdomarna på bussen fnissade. Och en tant stirrade förskräckt. Hon hade väl aldrig sett en människa utan ansikte förut.

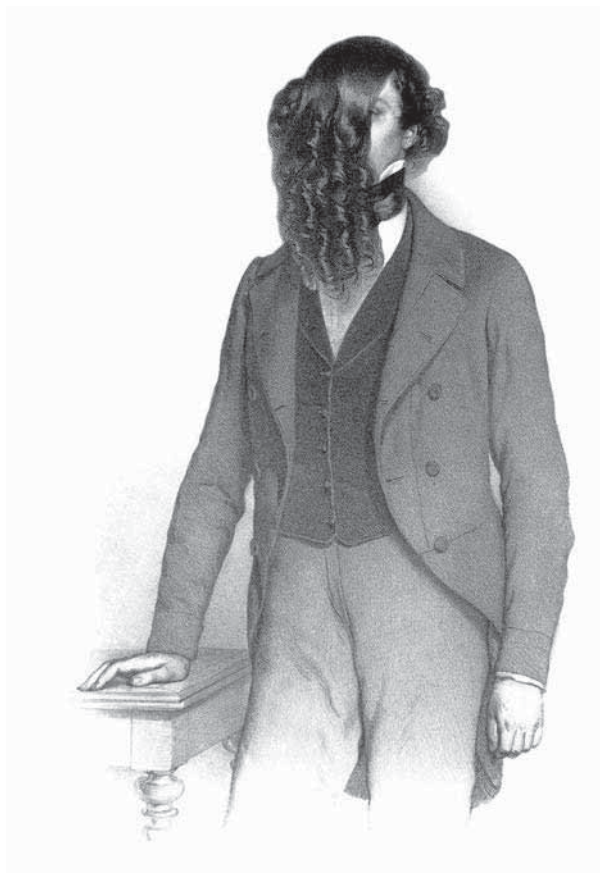
Det var väl inte hela världen, tänker du. Det var bara 4:ans buss. Är det

så pinsamt att ramla? Det har ju alla gjort, det är mänskligt. Men det är just det: alla vet hur det känns, alla vet också att den som ramlat vet att alla vet att det är jobbigt. Ändå låtsas den som ramlat att det inte är jobbigt – det vet också alla. Alla vet också att det finns en rädsla att visa vad som finns bakom ansiktet. Och en rädsla för att falla fritt. Eller ofritt.

ÄRLIGT, 4:ANS BUSS hade efter några sekunder glömt detta missöde. Och vad var det värsta som hade kunnat hända? Att jag hade ramlat ut i gatan, bussen kört av vägen, den stackars tanten dött i olyckan, sonen blivit deprimerad, barnbarnen börjat

droga och deras framtida barn blivit olyckliga. Allt för att jag ramlade. Och så säger de att man ska våga falla och våga göra bort sig? Tappa bort sig. Tappa ansiktet. Göra bort ansiktet. Bjuda på sig själv. Skratta åt sig själv. Så jag försökte skratta lite när svanskotan värkte och tanten på bussen andades ut: Vad skönt, världen kretsar inte kring den där tjejen. Hon är ju inte solen. Och slocknar hon lite för en stund går inte jorden under, den jord som det inte går att sjunka genom. Jag har ju också ramlat, tänkte tanten, inget är nytt under den där solen. Tjejen var bara ute på lite hal is. Sedan åkte 4:ans buss vidare. ☹

Markus Schinwald, *Mitton*, 2014. Pigment print 100x140 cm. Courtesy: Gio Marconi, Milano.

Markus Schinwald

14 feb – 7 jun & 11 sep – 13 dec 2015

wizz eyelashes

Walter De Maria

Katharina Grosse

Sol LeWitt

t.o.m. 7 juni 2015

MUSEUM & FOUNDATION FOR CONTEMPORARY ART

MAGASIN III

TOR 11-19 | FRE-SÖN 11-17 | MAGASIN3.COM | BUSS 1 ELLER 76 TILL STOCKHOLMS FRIHAMN

En stroke förändrade livet för ishockeyproffset Nils Ekman. Till det bättre, enligt honom själv. Den framgångsrika karriären på isen tog slut betydligt tidigare än det var tänkt men en ny är i full gång.

TEXT DAVID BOGERIUS FOTO JOHAN SAHLÉN

VID SIDAN AV

På annandagen 2010 spelade Nils Ekman sin sista ishockeymatch i elitserien. Djurgården vann med 5–1 mot Skellefteå på Hovet och Nils Ekman gjorde ett av målen. Dagen efter föll han ihop vid frukostbordet hemma i lägenheten.

Han var en av cirka 30000 svenskar det året som drabbades av en stroke.

– Det är ganska säkert att det var ett slag mot bakhuvudet som var orsaken, men man vet inte när det delades ut. Man skulle kanske kunna klura ut det genom att titta igenom de sista matcherna jag spelade, men det kan också ha skett på träning när ingen filmade, säger Nils Ekman.

Han var 34 år när han fick avsluta en karriär som bland annat innehöll nästan 300 matcher i den nordamerikanska proffsligan NHL. I dag, fyra år senare, är ishockeyn ändå en väldigt stor del av hans liv.

– Efter stroken skraddarsydde Djurgården en roll åt mig som fungerade som rehabilitering och arbetsträning. Jag var mentor åt killarna i juniorlagen och det var väldigt betydelsefullt. Jag kände att föreningen brydde sig om mig och ville ha mig med.

EN STROKE KAN också kallas för ett slaganfall och är en form av hjärninfarkt och/eller hjärnblödning med kvarstående symptom. Nils Ekman berättar att han mår bra i dag men kan känna sig mosig i huvudet.

– Om jag har suttit länge på ett möte så blir det som att hjärnan inte riktigt kopplar. Jag hör vartenda ord som sägs men jag får inte ihop det till ett sammanhang. Jag får gissa mig till vad som sägs och det är skitskumt.

Den första tiden efter stroken blev för jobbig för Nils Ekman och hans dåvarande

hustru Johannas familjesituation. Separationen var ganska snart ett faktum.

– Vi hade haft det tungt under de första åren med våra två barn. Först var det allergier och sen kolik och vi sov knappt någonting. Jag och min exfru gick varandra lite på nerverna och när jag sedan gick och fick en stroke och det blev ännu mer för henne att ta hand om så fanns det ingen riktig utväg. Hon sa: "Vet du vad Nisse, jag pallar inte" och så här i efterhand så har det för min egen del betytt att jag mår riktigt bra och är kär, plus att barnen ser en lycklig pappa som får kärlek och kan ge kärlek.

Förklaringen kan spåras till våren 2012 och en välgörenhetsmatch för Riksorganisationen Unga Reumatiker i Spånga Ishall. Efter ett återbud från det ena lagets coach hoppade Nils Ekman in med kort varsel. I blåset fick han syn på Danijela Rundqvist, en av Sveriges mest framgångsrika damhockeyspelare.

VI SKA GÖRA NÅNTING RIKTIG BRA FÖR TJEJERNA

– Vi pratade efter matchen och jag tänkte "vilken cool tjej, hon är riktigt grym!". Ett år senare gick vi samma kurs och efter det började vi umgås och blev tillsammans. Förutom att jag älskar henne som person så underlättar det att hon ägnar sig åt saker som också jag brinner för.

NÄR DJURGÅRDEN HOCKEY bestämde sig för att starta upp damverksamhet fick Nils Ekman frågan om inte Danijela Rundqvist var intresserad av att vara delaktig. Hon tackade ja till att vara rekryteringsansvarig

och att spela i A-laget om han tog rollen som sportchef.

– Men hon gör mer än vad jag gör, även om hon skulle säga att det inte är så. Främst handlar det om att ge tjejerna förutsättningarna för att kunna satsa på ishockeyn. Det vi gör nu är i mångt och mycket Danijelas vision. Hon är perfekt i rollen eftersom hon har gjort satsningen själv och vet alla svårigheter.

Det finns många tjejer i Stockholm som gillar ishockey, men det är få som får chansen att prova på att spela. Av dem som ändå kommer i gång tvingas väldigt många sluta långt innan de nått sin bästa ålder.

– Vi ska göra nånting riktigt bra för tjejerna och hjälpa dem att ordna en livssituation med jobb och boende så att det blir möjligt att satsa på hockeyn. Det är det som är så kul med det här som Djurgården gör.

Ett av de kortsiktiga målen är att ta steget upp i högsta serien i år och hittills har inget av de andra lagen i Division 1 Östra kunnat

bjuda något motstånd.

Flera meriterade spelare, som målvakten Valentina Lizana Wallner, har anslutit sig till laget och

satsningen går enligt planerna.

– Det är klart att man skulle kunna önska sig ännu lite bättre träningstider och lite mer resurser runt laget men samtidigt har det bara gått ett halvår sen vi startade och det är ändå väldigt mycket som fungerar jättebra, säger Nils Ekman och ser nöjd ut.

– Jag vet inte hur mitt liv hade sett ut om jag inte hade fått en stroke men jag tror inte att det hade varit lika bra. Tillfälligheter och katastrofer har gjort att jag sitter här som en vinnare. Det är väl ett exempel på hur väldigt många fel i slutändan kan bli rätt. 📞

NILS EKMAN BOR: Danderyd. ÅLDER: 38 år. FAMILJ: Sambon Danijela Rundqvist. Barnen Melvin och Olivia. YRKE: Sportchef för Djurgårdens damhockey.

BAKGRUND: Framgångsrikt ishockeyproffs i USA, Ryssland och Sverige.

LOKALA LEGOKNEKTEN

65 år efter att de allra första Legobitarna sattes ihop i Danmark har Sverige fått en professionell Legobyggare. Gabriel Bremler har flera av Stockholms mest kända byggnader i sin portfolio.

TEXT DAVID BOGERIUS FOTO JOEL NILSSON

En lägenhet som ligger två trappor upp i ett höghus i Bandhagen är fylld av Lego. I ett rum med en dryga halvmetern hög snögubbe i hörnet finns bland annat Stockholms konserthus och en del av tunnelbanan. Tåget som åker fram och tillbaka mellan perrongerna är liksom allt annat byggt av Lego.

Ljudet från en diskmaskin och några böcker i en bokhylla hintar om att det faktiskt bor en människa i lägenheten. Han heter Gabriel Bremler, är 24 år gammal och är den som har byggt alla modeller.

– Ursprungligen hade jag Lego som en hobby och sen tyckte jag att modellerna blev så bra så jag tänkte att varför inte ha det som ett företagande i stället. Inom många olika verksamheter finns det behov av att kunna visualisera det man håller på med, till exempel för byggföretag och tågentreprenörer. Lego är ett mer lekfullt sätt att återskapa nåt än en traditionell modell.

Han hade två år kvar av fem år på psykologprogrammet på Karolinska när han tog ett uppehåll för att göra en satsning på sitt Legobyggande. SL och vagn tillverkaren Bombardier imponerades så pass mycket av tunnelbanemodellerna att de köptes in som utställningsobjekt.

– Jag har försökt att bygga stationerna så detaljerat som möjligt, sen tycker jag att det är väldigt kul att få med fart och rörelse och även belysning i modellerna. När man gör en modell med till exempel tåg så vill man ju gärna att tåget ska vara körbart så att det kan rulla längs ett spår.

Han upptäckte Legobitarnas möjligheter för så där en 20 år sedan i barndomshemmet i Hammarbyhöjden, men intresset svalnade i tonåren. När lillebrorsan började bygga väcktes det dock till liv igen – och det med besked. Byggena blev till projekt som växte i storlek och utformades efter verkliga förlagor.

Efter det lyckade försöket med SL och uppstarten av företaget Bremlerbrick började projekten så småningom att avlösa varandra för att numera pågå parallellt.

Gabriel Bremler har publicerat en egen förklaring till framgångarna på Bremlerbricks hemsida: "Lego ger igenkänning.

Alla har en relation till Lego, antingen har man byggt med det själv som barn eller så har man syskon, kusiner, kompisar, granar eller barn som har gjort det. Lego är ett populärt byggmaterial som många kan anknyta till och fascinerar av. Legomodellens lekfullhet gör den till ett utmärkt verktyg för att kommunicera idéer och visualisera byggnader och verksamheter."

– Den största modellen jag har gjort är en tre meter hög julgran som byggdes upp på plats i Skärholmen Centrum i slutet av november 2014. Det var en väldig utmaning att lyckas bygga den, dels att bygga en tre meter hög julgran, sen att lyckas få den tillräckligt stadig för att kunna stå i en ganska utsatt miljö. Mycket handlade om att kunna bygga den så att den blev som en trovärdig julgran rent designmässigt men ändå få den att hålla. Det tog en bra bit över 100 timmar.

TVÅ VÄNNER SOM delar det stora intresset för Lego fick hjälpa till på konsultbasis.

En av dem sitter inne med tekniska specialkunskaper som behövs för att få bygget att bli stabilt. Ett liknande uppdrag omfångsmässigt kom från fastighetsförvaltaren Diligentia och bestod i att konstruera hela Sveavägen 44 av Lego. Såväl kontorshuset som det intilliggande hotellet och det angränsande bostadshuset ingick i modellen som vägde 70 kilo när den var klar. 32000 Legobitar gick åt.

– Det finns återförsäljare som har riktat in sig speciellt på att sälja lösa Legobitar bit för bit. Det kan vara svårt med vissa bitar, men de allra flesta går att få tag på.

Han bygger precis allt av riktiga Legobitar. Specialbyggda bitar är fusk.

I arbetsrummet i lägenheten i Bandhagen står en dator och ett arbetsbord, men en hel vägg av hyllor med Legobitslådor. Innan bitarna hålls ut på de vita Ikeaborden är allt noga förberett med hjälp av byggnadsritningar och bilder och, inte minst, ett anpassat datorprogram för Legobyggen.

Den hittills enda beställningen från en privatperson bestod i att göra en Legovariant av den nyligen rivna Råsunda fotbollsstadion i Solna. ▶

Majoriteten av kunderna är företag från bygg- och fastighetsbranschen, men redan 2012 anlätades Gabriel Bremler av Spårvägmuseet i Stockholm. Fyra Legomodeller ingick i utställningen "Stockholm bit för bit", bland annat Djurgårdsbron från slutet av 1800-talet med hästbuss och Stureplan som knutpunkt för spårvagnstrafiken på 1940-talet.

– På ett lekfullt och lärorikt sätt visualiserades Stockholmstrafikens dåtid och framtid med Bremlerbricks Legomodeller. Lovorden från museets besökare var

DET VORE KUL ATT BYGGA EN STÖRRE DEL AV STOCKHOLM. KANSKE EN STÖRRE STADSDEL.

många, säger Christoffer Sandahl, chef på Stockholms Spårvägmuseum.

Då, när företaget precis startat sin verksamhet, fick Gabriel Bremler jaga uppdraget. Men nu kommer kunderna till honom. Ännu så länge finns ingen konkurrens i Sverige och arbetsveckornas timmar blir ofta betydligt fler än 40.

– För närvarande jobbar jag med flera olika projekt men tyvärr kan jag inte avslöja några detaljer.

FÖRETAGETS VERKSAMHET HAR utvecklats till att även innefatta Legoinriktade event för barn och aktiviteter för företag. Det finns en tanke om att kunna tillämpa kunskaperna från psykologprogrammet tillsammans med samarbetsövningar i Legobyggande.

– Det är bland annat för företag på kick-offer och sånt. Det finns lite olika aktiviteter där deltagarna är indelade i grupper. De får olika uppgifter och ska försöka samarbeta så effektivt som möjligt.

Snögubben i lägenheten byggdes för ett event i Huddinge Centrum som helt kretsade kring Legobyggande. Under fyra söndagar under julhandeln fick barn bland annat prova på att bygga julgransdekorationer och tävla i Legobygge, men också att bygga helt fritt från ett hav av 100 kilo Lego.

Snögubben hade huvudrollen i en egen

tävling där det gällde att gissa hur många legobitar den var byggd av.

Gabriel Bremler hade länge Globen som något av ett drömprojekt tills just den beställningen kom från byggföretaget NCC i höstas. Modellen gjordes på närmare 50 centimeter i diameter och var en gåva till en avgående styrelseledamot.

Nu sträcker sig visionerna förbi fastigheter och arenor:

– Det vore kul att bygga en större del av Stockholm. Kanske en större stadsdel, ett stadslandskap som Gamla stan till exempel. Ett annat roligt projekt vore att bygga nåt slags framtidsvision, med Lego går det ju väldigt lätt att visualisera hur det såg ut förr i tiden, hur det ser ut nu och hur det kommer att se ut i framtiden. För att tydligt visualisera förändringarna. 📍

**McDonald's®
Södermalm
skänker varje
månad sin pant
till Stockholms
Stadsmission
och bidrar på
så sätt till att
Stockholm blir
en mänskligare
stad för alla.**

**STOCKHOLMS
STADSMISSION**

i'm lovin' it

FULLT PERSONLIGT ANSVAR

.....
När Lena Andersson kom ut med romanen *Egenmäktigt förfarande* fick svenska folket kärleksfnatt. Vi kände igen oss och vändades. Med del nummer två, *Utan personligt ansvar*, är kärleksmönstret ett faktum. Vi hälsar på hemma hos Augustprisvinnaren i barndomens Tensta, pratar om miljonprogrammet hon inte visste om, den hårda pressen på gymnasiet och varför Ester Nilsson gör folk kraftigt irriterade. TEXT **MARIA HAGSTRÖM** FOTO **SOFIA RUNARSDOTTER**
.....

Den 31 augusti 1975 kom tunnelbanan till Tensta. Lena Andersson minns datumet tydligt, det var hennes brors födelsedag, som det här året firades med extra pompa och ståt.

– Blå linjens invigning var en jättestor grej. Kungen kom körande och vi var där och kollade. I flera år hade vi bott här utan tunnelbana. Jag förstår inte hur folk hade klarat av det innan, det måste ha varit isolerat, säger Lena Andersson när hon nu står på perrongen, 14 kilometer tunnlår från city.

Det var inte ofta Lena Andersson under ungdomen tog den långa rulltrappan ner hit till bergrummet som låg så långt ner att där ständigt var kallt.

– Stan kändes avlägsen. Dit åkte vi på studieresa, för att handla i cykelaffären i Gamla stan eller för att hälsa på farmor i Birkastan. När jag var liten var stan en plats där farmor och hennes gummor levde, jag tänkte att det var gamla människor som bodde i stan. Och senare tyckte jag synd om folk i stan, för att de inte hade snö och skidspår. Vi tyckte ju att det var så fint med Järvafältet.

Vad tror du att folk i stan tänkte om er i förorten?

– De tyckte nog att det var synd om oss också, säger Lena Andersson och skrattar. Jag tror att de tänkte att vi bodde i de där fula områdena och levde lite i misär.

Lena Andersson går genom det Tensta som under hennes uppväxt var helt nybyggt. Det var en förort som "smälldes upp" på några få år runt 1970, för att få bukt med bostadsbristen i Stockholm. Flera tusen bostäder byggdes i Tensta, vägar asfalterades och gångbroar byggdes för att hålla barnen borta från bilarna.

– Det fanns ingenting här innan och så kom allt på en gång. Det blev inte bra, det fick inte tid att sätta sig. Men nu tycker jag att det har börjat sätta sig, träden har växt upp och det har blivit som den ursprungliga intentionen var. Och fått lite patina, husväggar har blivit smutsiga och det är mycket snyggare. Nu uppskattar jag det som genre mer.

Som barn visste inte Lena Andersson att det här var miljonprogrammet. Det fanns ingen som pratade om det i Tensta. Det var först när hon i 20-årsåldern hörde någon från Lidingö prata om miljonprogrammet som hon insåg att det var där hon växt upp.

– Tensta var ett ställe folk flyttade från,

inte till. Man placerades där. Om vi ska prata integration, då måste man också "flytta till".

Det gjorde Lena Andersson i augusti 2013 – flyttade till, eller tillbaka. Men det var inte för integrationens skull, det var för att det kändes hemtamt, hon ville ha lugn och ro, men framför allt var det billigare att bo här. Fyrrummaren på 80 kvadratmeter kostade 1,3 miljoner kronor.

– Det är otroligt vilket pris. Jag bodde i en hyreseteta på Kungsholmen innan. Jag kände hur väggarna kom över mig och tänkte: Ska jag bo i en etta hela livet? Jag började titta på lägenheter i stan, men det var inte aktuellt att betala två miljoner och inte få mer än 25 kvadratmeter.

I Tensta känner hon sig dessutom hemma, hennes fötter minns varje sten och gathörn.

– Det är så oerhört hemtamt för mig. Den miljö man växt upp i som barn är otroligt stark, den sätter sig nästan i huden.

I LÄGENHETEN NÄRA Tensta centrum kommer inte några väggar över henne. Här har hon satt upp diplom och priser på dem, i arbetsrummet där hon skriver under dagarna med utsikt över en park. Arbetsrummet ligger i anslutning till köket där hon erbjuder grönt te som "ser ut som piss" och där hon efter att ha gett denna säljande beskrivning i stället brygger kaffe till sina gäster.

DEN MILJÖ MAN VÄXT UPP I SOM BARN ÄR OTROLIGT STARK, DEN SÄTTER SIG NÄSTAN I HUDEN.

Får du bättre arbetsro här än i stan?

– Arbetsro handlar mest om hur man mår inuti, hur harmonisk man är. Jag är harmonisk, jag tycker att det är roligt att jobba och leva.

Denna morgon har hon ägnat sig åt de mindre kreativa delarna av att vara egenföretagare. På skrivbordet ligger bankpapper, frimärken, miniräknare och Nordea-dosa.

– Jag höll på med mina bokföringspapper. Det finns så mycket som måste göras, som inte direkt sätter nåt avtryck nånstans. Det blir mycket administration när man har så många uppdrag som jag har haft nu. Bara att boka tågresor överallt! Jag har rest fyra–fem dagar i veckan i nästan ett och ett halvt år.

Lena Andersson har åkt tåg kors och tvärs över landet för att prata om sina uppmärksammade kärleksböcker: *Egenmäktigt förfarande* och *Utan personligt ansvar*.

– Jag tänker att det är tillfälligt och bara pågår ett litet tag till, att det gäller att passa på, säger hon – för att i nästa mening klaga på att folk bokar upp henne så långt i förväg att hon redan fått förfrågningar om senhösten 2015.

– Boka in i november redan i januari? Det tycker jag är hemskt. Man vet ju inte om man lever då.

Du tänker så, att du kan vara död i november?

– Nästan, man vet ju aldrig, säger hon och ser road ut. Men då spelar ingenting någon roll i alla fall. Det blir värst för dem som behöver avboka alltihopa.

På resorna möter hon många läsare och får mycket reaktioner. Framför allt handlar reaktionerna om böckernas huvudkaraktär Ester Nilsson. Hon som i *Egenmäktigt förfarande* blir förälskad i konstnären Hugo Rask. Han som inte vill ha henne, men som ger dubbla signaler. De två som äter middag och "förenas i köttet". Men sedan drar han sig undan för att dyka upp igen. Ett hopp som hela tiden tänds och släcks. Nästan.

Ester Nilsson, som sedan i *Utan personligt ansvar*, träffar Olof Sten, en gift man. Relationen som blir av men som inte riktigt blir av.

Böckerna engagerar. Folk känner igen sig i karaktärerna, men blir också upprörda.

– Många undrar hur Ester, som ändå är så välmöblerad i huvudet, inte kan förstå bättre. Många är kraftfullt irriterade på henne och tycker att hon är naiv och att hon gör så dumma saker. Egentligen handlar det om att hon bryter mot alla råd man nånsin fått, särskilt som kvinna, om hur man ska bete sig i såna här kärleksrelationer. Man ska inte vara efterhängsen och man ska inte vara angelägen. Och man ska inte förnedra sig, vilket jag inte går med på att Ester gör, men många tycker ju det. Ester tänker att mellan älskande människor kan inte förnedring finnas.

Var det din tanke från början att hon ska gå emot gängse regler och råd?

– Ja, att hon skulle gå emot dem utan att veta om att hon gör det. Det tycker jag är

spännande. Hon går bara efter vad hon tycker är rimligt i situationen. I *Egenmäktigt förfarande* har hon ett resonemang om att heder och ära är medeltida grejer, man behöver inte bry sig om det längre. Hon vill ta bort det ur sig själv och ur människor. Och det där med könsroller struntar hon blankt i även om hon får höra om dem. Jag ville skriva om en sån person.

Lena Andersson ville också skriva om problematisk kärlek. Det var också viktigt att det blev två kärlekshistorier.

– Jag ville visa att individen har ett mönster, att det inte bara "råkar bli". Det är ett mönster hos henne, och inte minst hos männen hon möter.

Du har tidigare sagt att det inte kommer nån tredje bok, att du inte vill skriva en lycklig kärlekshistoria, men tror du att Ester, Hugo och Olof nånsin skulle få till en lycklig och sund kärleksrelation med nån?

– Olof och Hugo är så pass oreflekterande, de brottas inte så mycket med sig själva, så de kommer nog att gå på i ullstrumporna som vanligt. Ester kan ju älska trots allt, hon går in i det med liv och lust. Hon skulle kunna ha turen att hitta rätt nån gång, hitta nån som vill samma sak som hon och som är av lite bättre virke. För de här männen som hon träffat vill inte, de kan inte älska på riktigt.

Ester lever mycket på hoppet, är du sån?

– Nej egentligen inte, jag är relativt pessimistisk. Jag förväntar mig inte så mycket mer än att ha det okej, jag förväntar mig att rätt som det är kan jag vara i rännstenen. Men i kärlekslivet har jag varit mindre pessimistisk och där har jag låtit Ester låna drag. Jag tycker i och för sig att hon hoppas för mycket, hon bygger slott av nåt som bara är ett litet tecken. Hon är oavbrutet i gång med tankar om att han inte skulle göra så där om han inte var intresserad. Men hon missar att man kan göra saker av slarvighet, obetänksamhet, eller för att man vill vara snäll eller har skuld känslor. Hon tror att alla har klart för sig att man inte uppmuntrar nån som är förälskad och gör man det tolkas det som att han inte har bestämt sig. Hon är ju tydlig med vad hon vill och tänker att om de inte vill så ska de bara säga det. Så hon har rimliga skäl att agera som hon gör utifrån sina egna premisser. Så där har jag nog hållit på i mitt liv.

I stället för att Ester Nilsson ser det som ►

LENA ANDERSSON

FÖDD: 18 april 1970

GÖR: Författare och journalist.

BÖCKER I URVAL: *Var det bra så?* (1999), *Duck City* (2006), *Egenmäktigt förfarande* (2013) som hon vann Augustpriset för.

att hon får för lite ser hon det som att hon i alla fall får någonting. Och att någonting blir ett tecken på att det skulle kunna bli mer. Att männen inte säger nej, att de fortsätter ge Ester Nilsson dubbla signaler, det har Lena Andersson svårt att förstå.

– Frågan återstår efter att ha skrivit böckerna: Varför gör de så här? Även om jag har försökt förklara det, så tycker jag att det på ett djupare plan blir obegripligt. Jag förstår mig inte på dem.

LENA ANDERSSON VILL förstå, det är därför hon läser mycket och det är därför hon läser långsamt. Hon reflekterar och analyserar.

I lägenheten klättrar böcker uppför vägarna: i köket, arbetsrummet, vardagsrummet och sovrummet. Och böckerna blir

hela tiden fler. Men de flesta är hennes sambos, förläggaren Björn Linnell.

– Han betraktar det som ett slags bibliotek. Den dagen man behöver en bok ska man ha den, säger hon.

Också i det som Lena Andersson kallar för "lägenhetens blindtarm", det smala rummet som är hennes gym, finns bokhyllor. Vid fönstret, med "hemsk utsikt" rakt in i grannhusets vägg, står en träningscykel. Den använder hon nästan varje dag.

– Jag har problem med ryggen och sitter stilla så våldsamt mycket. Det blir väldigt lite naturlig rörelse när man har två meter till jobbet.

Att träna tycker hon också är ett slags rensning av hjärnan. Ett mentalt reningsbad. Träning är något som alltid funnits i

hennes liv. Som barn tävlade hon i cykling, men framför allt i skidåkning. Fortfarande har hon kvar en stor brun goshund som hon som nioåring vann i en skidtävling. Den ligger ovanpå skåpet hennes pappa gjorde när han var 19 år.

– Skåpet är enormt tjustigt med intarsia. Det var hans gesällprov. Han var väldigt begåvad, men vågade nog inte riktigt satsa och blev trä- och metallslöjdlärare i stället, säger Lena Andersson och minns hur pappan gjorde en specialställning i metall till sin cykels pakethållare, där hon brukade sitta när han skjutsade henne till förskolan.

– Det fanns väl inte så mycket barnsitsar då, så han byggde en metallställning som satt som en hästsko över pakethållaren, med byglar för fötterna så att de inte skulle

åka in i hjulen. Han var väldigt säkerhetsmedveten.

Pappan var också väldigt inne på sport, för honom var det självklart att hans barn skulle idrotta. Och där kommer skidåkning in i Lena Anderssons liv.

– Skidåkning var huvudfokus i min uppväxt, det var ett ständigt tävlande och tränande. Det var ett strukturerat liv, vilket nog var min pappas vision. Han hade nog inte en resultatplan, jag tror att det handlade om att få ordning i livet och hålla oss barn borta från fällorna, farorna och knarket. Disciplinen som jag lärde mig där var väldigt bra.

Lena Andersson tog sitt idrottande seriöst, det gick bra och hon steg många gånger upp på prisballen.

– Jag tyckte väldigt mycket om det när jag var barn. Sen fick jag problem när jag började på skidgymnasiet.

Hon var knappt 16 år när hon lämnade Tensta och flyttade till Torsby i Värmland.

I efterhand kan hon se att hon var för ung för att flytta hemifrån. Hon trivdes inte i Värmland och började fundera på om det här verkligen var vad hon skulle syssla med. Dessutom levde hon under pressen att vara smal. Hon skulle väga lite, eller snarare väga mindre.

– Jag fick ätstörningar, som många får som utövar konditionssporter där man ska vara lätt, säger Lena Andersson och berättar om en händelse som var ett slags startpunkt för problemen.

Hon hade fått problem med benhinnorna och gick till en läkare som sa: "Titta på löparna, du borde gå ner några kilo." Och i väntrummet låg en tidning med en artikel om hur mycket man som löpare tjänar på att gå ner i vikt.

– Jag gick därifrån och kände mig kritiserad: jag var för tjock. Man kan inte säga så till en 15-åring, man måste vara vuxen för att kunna avgöra vad man gör av det. Jag gick därifrån och slutade äta. Det där försvann aldrig. Jag var aldrig tillräckligt lätt och det kan bli fel när man inte riktigt vet hur man gör för att gå ner i vikt. Jag slutade nästan äta, åt soppa och skulle samtidigt ►

FRÅGAN ÅTERSTÅR EFTER ATT HA SKRIVIT BÖCKERNA: VARFÖR GÖR DE SÅ HÄR?

Vi vill ha dig.

Och din brorsa. Din mamma. Din granne. Och kanske din kompis. För tillsammans kan vi göra världen bättre. Vill du vara med? **Sms:a medlem till 72900** eller gå in på www.naturskyddsforeningen.se. Ett medlemskap kostar 24 kr/mån.

90 SVENSK
KONTO INSAMLINGS
KONTROLL

 Naturskyddsföreningen

träna och då slog det alltid tillbaka och jag åt för mycket. Jag gick upp i stället för ner. Jag tappade kontrollen. Det var en olycklig tid.

Hur tog du dig ur det?

– Jag harvade på i några år, för det var svårt att sluta med skidåkningen och göra min pappa besviken. Det tog ett tag att lägga av, det var ett långsamt förfall. Men till slut gick det inte längre. Jag bytte spår och gick in för att plugga och läsa. Då mötte jag nya människor och kom in i nya tankebanor där fem kilo hit eller dit inte var livsviktigt.

Förstod din pappa ditt beslut att sluta med skidåkningen?

– Han accepterade det till slut, men han var besviken. Han dog i somras och jag tror aldrig att han riktigt förstod, jag tror inte att han riktigt trodde på att jag ville sluta.

NÄR LENA ANDERSSON hoppade av skidgymnasiet i Värmland återvände hon till skolan i Tensta. Här trivdes hon bättre, ändå har hon skrivit en ganska mörk bok om skolan i en Stockholmsförort. *Var det bra så?* kom ut 1999.

– Den är ganska tillspetsad och skrevs i polemik när det fanns en sorts halleluja-inställning om att det var så underbart

med kryddorna i förorten, att det var så mångkulturellt. Jag kände att det snarare fanns en brist på kultur här. Jag tyckte att debatten på nittiotalet var förljugen och att man inte behövde vara så försiktig med folk, att de inte kommer att gå sönder. Den här boken är en ganska från beskrivning utan sentimentalitet eller skyddande dunkuddar. Och det är skrivet ur ett barns blick. Det finns sånt som bara barn kan se.

Vad såg barnet?

– Relationerna i skolan, de subtila hierarkierna. Det fanns ett ständigt dovt våld, man hörde mycket om slagsmål. Jag var nog lite rädd hela tiden i skolan, men på en lågintensiv nivå utan att reflektera över det. Men när man ser filmer om skolan så är det ungefär samma skildringar. Också på Lundsberg mobbar de varandra. Hierarkier finns i alla skolor, men här blev det lite speciellt. Det var förstås de tuffa killarna som var överst. Och svennen var en mes, det var inget att eftersträva, säger hon och skrattar.

– Sen går man ut skolan och lär sig att det är tvärtom, att man som svenskfödd är i överläge. Den förskjutningen, det blir då en skevhet för mig – förtrycker jag nu de där som förtryckte mig? Så kunde jag känna, även om det inte var nån som direkt förtryckte mig.

Var du en "mes"?

– Lite kanske, jag var en plughäst. Men jag hade min idrott. Och den som håller på med idrott är på nåt sätt aldrig en mes. Så är det ju, den som är bra på gympa är inte den som blir mobbad.

Hon kan inte minnas att man skulle ha diskuterat rasism på den tiden, förutom att det var något som fanns i Sydafrika och USA.

– Det fanns ingen teoretisk nivå på debatten som sipprar ner som det gör nu, nu sipprar de här teorierna ner, säger hon.

Och även om mycket har förändrats i samhällsklimatet och i debatten, och även om Tensta fått fler träd och annan befolkningssammansättning och systembolaget har försvunnit, så slås hon ändå av hur likt sig allt är.

– Mycket handlar också egentligen om huruvida man väljer att betona likheter eller skillnader mellan människor. Man kan göra både och för att lära sig saker. Men man kan också välja att betona likheter. ☺

T-JARLEN

T BANAN STUREPLAN

måndag-fredag 7-21
lördag..... 10-19
söndag... 11-19

Namn: Ebrahim Ålder: 55
Karriär: Författare när han bodde i Teheran nu försäljare på Situation Stockholm sedan 12 år.
Arbetstider utanför T-Jarlen: mån-fre 08:00-17:00

T-Jarlen är en supporter

av Ebrahim och Situation Stockholm

Till dig som har köpt Situation Stockholm har vi följande Rabattkuponger:

I kg Diplomat Chokladask Anthon Berg

Butikspris 199:-
Situation Stockholm
kupong 30:-

Namn _____

Klipp ut kupongen och ta med till butiken. Max 1 kupong/kund.
Gäller 1/2-28/2 2015.

Slås in på egenkupong

T-JARLEN

Nygrillad Kyckling

Färsk, lagerbergs
råvikt ca 1050-11,00 kg
Butikspris 49,95 st
Situation Stockholm
Kupong 15:-

Namn _____

Klipp ut kupongen och ta med till butiken. Max 1 kupong/kund.
Gäller 1/2-28/2 2015.

Slås in på egenkupong

T-JARLEN

Året var 1948. Det var på Götgatan Södermalmsborna hängde. Biograferna har aldrig varit så många, och inte heller ungdomarna. Det var då de drabbade samman med polis i de så kallade Götgatskravallerna. På Unga Dramaten spelas nu *Götgatan*, ett drama om kravallerna, men som lika gärna hade kunnat handla om vår tid, 2015. Vi begav oss till Götgatan för att leta efter fler spår från 1948. Vad fanns då som fortfarande finns i dag? Det här är några av dem. TEXT **MARIA HAGSTRÖM** FOTO **MARC FEMENIA**

SPÅR AV GÖTGATAN 1948

Parad- biografens konst

65 I mitten av fyrtioalet hade biotittandet en topp, aldrig har antalet biografier varit så stort – runt 100 stycken. Människor saknade tv-apparater och det stora nöjet var biobesök. Götgatan var ett av Stockholms täta biografstråk med sju biografier. Den största var Göta Lejon. Men den enda biograf som fortfarande visar film är biograf Victoria på Götgatan 65, som då var en "paradbiograf" med statyer och konstverk.

– Foajéns from är ganska intakt. Fontänerna och dörarna in till salongerna med intarsiakonst finns kvar, säger platschef Richard Letterborn.

Salongsdörrarna slogs upp första gången 1936. De är gjorda i ädelträ av konstnären Rudolf Persson. Motiven är fyra av filmens viktigaste yrkesgrupper: skådespelaren, författaren, regissören och fotografen. Bredvid placerades två fontäner som formgavs av konstnären Gösta Fredberg.

Enligt gammalt recept

92 År 1946 gick 31-åriga konditorimästaren Sven Gunnarsons dröm i uppfyllelse – han köpte sockerbagare Carl-Otto Nygrens konditori på Götgatan 92. Gunnarsons Specialkonditori föddes och växte sig snart större när unge herr Gunnarson köpte klänningsateljén en trappa upp och köttaffären bredvid.

Än i dag är konditoriet i familjen Gunnarsons ägo. Här säljs alltifrån klassiska småkakor till moderna bakkreationer. Och förstås det som Gunnarsons kanske är mest känt för – semlan, som har funnits med sedan starten. Den går att köpa enligt originalreceptet från 1946 med nymalen kardemumma, fylld med äkta mandelmassa och vispad grädde. Även vaniljsemlan fanns med från start. Däremot finns fyrtioalets populära "Kjärstins strösselkaka" inte längre i konditoridisen, men det har hänt att den åter-

vänt under åren efter påtryckningar från gamla sötsugna kunder, som sedan nostalgiskt kunnat tugga i sig den "fräsiga wienerdegen täckt med florsockerpudrat smörströssel och fyllningen av syndigt god vaniljkräm". ▶

Pipor – inne då och nu

69 Pipor och cigarrer sågs i var mans mun på fyrtioalet och det var gott om tobakshandlare i stan. Nu för tiden är de sällsynta, men 69:ans Spel & Tobak har funnits på Götgatan 69 i över 100 år.

– Piporna har kommit tillbaka. Cigarrökningen och piprökningen ökar – det är en rätt stark trend nu, säger Jimmy Svensson, som äger "69:an", som butiken kallas.

– Pipor och cigarrer är en form av njutning som tar lite tid, det är nog en anledning till att de kommit tillbaka, för att det är så stressigt i dag. Man vill sätta sig ner, koppla av och njuta av nåt gott.

Jimmy Svensson plockar fram en pipa av märket Stanwell, som har sålts sedan 1948. Det var det året dansken Poul Nielsen tog upp pip-kampen mot britterna som var de största producenterna av pipor. Poul Nielsen döpte sina pipor till Stanwell och placerade en vagn dragen av hästar i loggan, för att ge piporna en brittisk känsla.

– Pipor som är av hyfsad kvalitet görs av briarn, och Stanwell jobbar med väldigt fina stycken av briarnroten som odlas runt Medelhavet, säger Jimmy Svensson.

Hur många pipor behöver en piprökare?

– Om man bara ska röka pipa på freda-

garna till whiskeyn, då kan det räcka med en. Men de som röker mycket pipa ska ha ett gäng olika pipor. Då kanske man röker flera olika sorters tobak: nån sötare, nån kryddad med körsbär eller whiskey och en neutral tobak. Röker du dem i samma pipa tar de smak av varandra. Dessutom ska du låta en pipa vila lite också. De riktiga hardcorerökarna behöver runt åtta stycken.

Inget bart huvud på Söder

39 "Vi har härmed nöjet att presentera vår katalog för vinter- och vårsäsongen 1948. Vi hoppas att Ni bland de klädsamma modellerna i vår katalog skall finna en hatt som passar just Er." Det står att läsa i en gammal katalog med det senaste hattmodet, till salu på Götgatan 39. Här fanns hattar i ridhattsmodell med fjäder och band, filthatt med flor, pillerburkar och hattar i klockmodell.

På en hylla i det lilla kontoret längst in i Hattbaren, eller Göta hatt- och pälsvarulager som butiken hette då, finns en gammal pärm med gulnade tidningsannonser. 14,75

kronor för en rutig hatt, i dag hade den kostat 400–500 kronor.

– Hattbranschen var en stor bransch. Barhuvad kunde man inte gå på den tiden! Det fanns en hattbutik i nästan varje gathörn i Stockholm, säger Jan Rehnberg, en av Hattbarens ägare och barnbarnsbarn till kvinnan som startade butiken.

– Här var det full fart 1948. Butiken var välbesökt och sex modister satt här och sydde. Från en fabrik levererades råforma-

Högtidlig bokinhandling

37 – Bokhandeln var mest till för skolor och bibliotek på den tiden. All litteratur lokalt förmedlades via det som då var kommissionsbokhandlare. Man tilldelades tillstånd att driva en bokhandel, ungefär som apoteken innan de privatiserades, säger Anna Gillinger, delägare av Söderbokhandeln Hansson & Bruce på Götgatan 37.

Gatukunderna var få. Och de som vågade sig in för att köpa en roman gjorde det under högtidliga former. Det var en formell miljö och tyst i bokhandeln, ingen jazzmusik som nu.

– Det var ett väldigt hierarkiskt formellt system. Man fick skärpa till sig lite när man gick in, säger delägaren Bo Greider. Det var en arbetarstadsdel och för folk som jobbade med grovarbete var det här nog en plats man gick in i med en viss bävan. Det var annorlunda på det sättet, en stor skillnad i bemötande.

Men utseendemässigt är det sig ganska likt. Söderbokhandeln har behållit interiören, med vissa mindre ändringar, genom alla år. Och det finns fortfarande en liten ringklocka vid kassan som förmodligen användes av personal vid kassan för att ringa på personal längst bak i bokhandeln.

– Det var så man signalerade på förstärkning då, säger Anna Gillinger. I dag ropar jag ju bara: "Bosse!"

de hattformer i filt. Sen monterade och fixade modisterna till dem. Vi hade många anställda på den tiden och

kunder kom härifrån trakterna.

Alla hade hatt, en för varje säsong – minst! Men på Götgatan 39 kunde man bara köpa damhattar. Herrarna fick söka sig snett över gatan på den tiden, och publiken på fotbollsmatcherna blev ett hav av kepsar och hattar.

Skobutiken lyser fortfarande

81 Gärna så mycket neon som möjligt. Så skulle skyltningen vara. Butikerna skulle synas och Skobell, en av Stockholms äldsta skobutiker, ville inte vara sämre. Ovanför skyltfönstren sattes skyltar i neonfärger med butiksnamnet i skrivstil, en stencilerad familj i olika färger och en snurrande sko på taket.

– Den roterande skon är borttagen, men neontransformatorerna i skyltarna finns kvar i original, säger Conny Ros på Connys neonservice, som sköter skyltarna. Däremot har neonrören bytts ut. De brukar kunna förstöras av snöras från tak eller så brinner de ut till slut.

Enligt Conny Ros brinner skyltars rör vanligtvis mellan 8000 och 10000 timmar.

– Men skyltar som enbart innehåller neongas kan brinna i 20 år. Då handlar det om rödlysande skyltar. I den vita skylten vid Skobell är det argon, om jag minns rätt. Och färgerna i de olika skyltarna kommer från pulver i rören, från olika bergarter, säger

Conny Ros som har jobbat inom neonbranschen i 50 år.

När han var barn handlade hans föräldrar sina skor hos Skobell av ägaren Blenda Margaretha Törnquist. Hon var en av Stockholms främsta skohandlare efter

andra världskrigets slut, då skobranschen fick ett uppsving. Under en period hade Blenda Margaretha Törnquist sex butiker bara på Götgatan. Den som ännu finns kvar på husnummer 81 var den mest välbesökta. [S](#)

Samtida kravaller på Götgatan

.....
Det är påsken 1948. Familjer bor trångt, det finns inga ungdomsgårdar eller öppna fik och ungdomar samlas på Götgatan. De har ingenstans att ta vägen och frustrationen växer. Polisen försöker få bort dem därifrån och det urartar. Ungdomar kastar flaskor och stenar och polisen slår med batonger och ridpiskor. Under några dagar pågår kravaller på Götgatan.

På annandag påsk når kravallerna sin kulmen och runt 10 000 ungdomar samlas kring Medborgarplatsen. Dagen efter

spärras gatan av. Det var 1948, men det hade lika gärna kunnat vara 2015, menar Jens Ohlin som tillsammans med dramatikern Kristian Hallberg har skrivit föreställningen *Götgatan* som spelas på Unga Dramaten.

– När jag läste på om Götgatskravallerna tyckte jag att de kändes samtida, säger Jens Ohlin.

De påminner om många kravaller i socialt utsatta områden, men dra några direkta paralleller mellan brinnande bilar på Södermalm 1948 och brinnande bilar i

Jens Ohlin.

Stockholmsförorter i dag vill han inte göra.

– Jag vill lämna åt publiken att dra vilka paralleller de vill. Men visst finns det likheter, som att det finns en stor rädsla för det vi inte förstår, säger Jens Ohlin.

Däremot tycker han att vuxenvärlden 1948 försökte förstå vad frustrationen berodde på och göra något åt situationen, bland annat genom att öppna flera ungdomsgårdar, men att försök att förstå våld idag ses som ett sätt att legitimera våldet.

Götgatan utspelas dagarna innan kravallerna och i dramat får publiken följa en journalist, som med ambitionen att vara fördomsfri för första gången sätter sin fot på Södermalm.

pantamera släpp ut mindre

Om du pantar 1 351 burkar eller 6 500 stora PET-flaskor på ett år, så hjälper du till att spara lika mycket koldioxidutsläpp som det går åt att flyga en person tur och retur till Mallorca. *Gracias för att du pantar!*

PANTAMERA

Uträkningen är tagen ur *Miljöstatistik 2012 Returpack AB* (framtagen av Skill). För mer info se www.pantamera.nu

Orden vi använder när vi talar säger en hel del om vad vi anser om det vi talar om. Orden vi väljer ger en bild av både oss och ämnets värde. Företaget Textual Relations använder internets ostrukturerade textmängder för att analysera språk och ordval. Situation Sthlm bad dem ta en titt på hemlöshet och hur det språkligt hanterats och värderats genom decennierna. TEXT ALEXANDRA SUNDQVIST FOTO SARA MORITZ

VÄRDET AV ORDEN

Textual Relations är ett relativt ungt företag som funnits sedan 2013. Det har sin bas i den betydligt äldre Villa Bellona, en anrik professorsvilla i rödmålat trä från 1908 vid Stockholms universitet. Ursprungligen användes den som bostad för forskare vid Centralanstalten för försöksverksamhet inom jordbruket. I dag forskas det vidare i villan, om än inom andra områden.

Textual Relations är en språkteknologisk konsultbyrå som hjälper myndigheter, politiska partier, tankesmedjor och andra organisationer med omvärldsanalyser med utgångspunkt i språk och text.

De är politiskt obundna, men har ändå en gemensam grundsyn och förhoppning: de vill göra världen lite bättre.

– Som språkteknolog kan man göra många olika saker. Det är inte ovanligt att stora företag som Volvo eller Coca-Cola tar hjälp av språkteknologi i arbetet med sina

varumärken och i stärkandet av dem. Men vi har aldrig varit intresserade av de rent marknadsmässiga aspekterna utan har i stället valt att ägna oss åt samhällspolitik. Vi vill göra skillnad, säger Kelly Smith, CTO, med ansvar för bland annat teknik, utveckling och forskning.

FÖRETAGET SAMLAR INFORMATION från exempelvis sociala medier, riksdagsprotokoll, enkätsvar och nyhetsartiklar med tillhörande kommentarsfält. De har utvecklat ett antal automatiska metoder som gör det möjligt för dem att söka information om ett visst ämne eller en viss fråga, från slutet av 1800-talet fram till i dag.

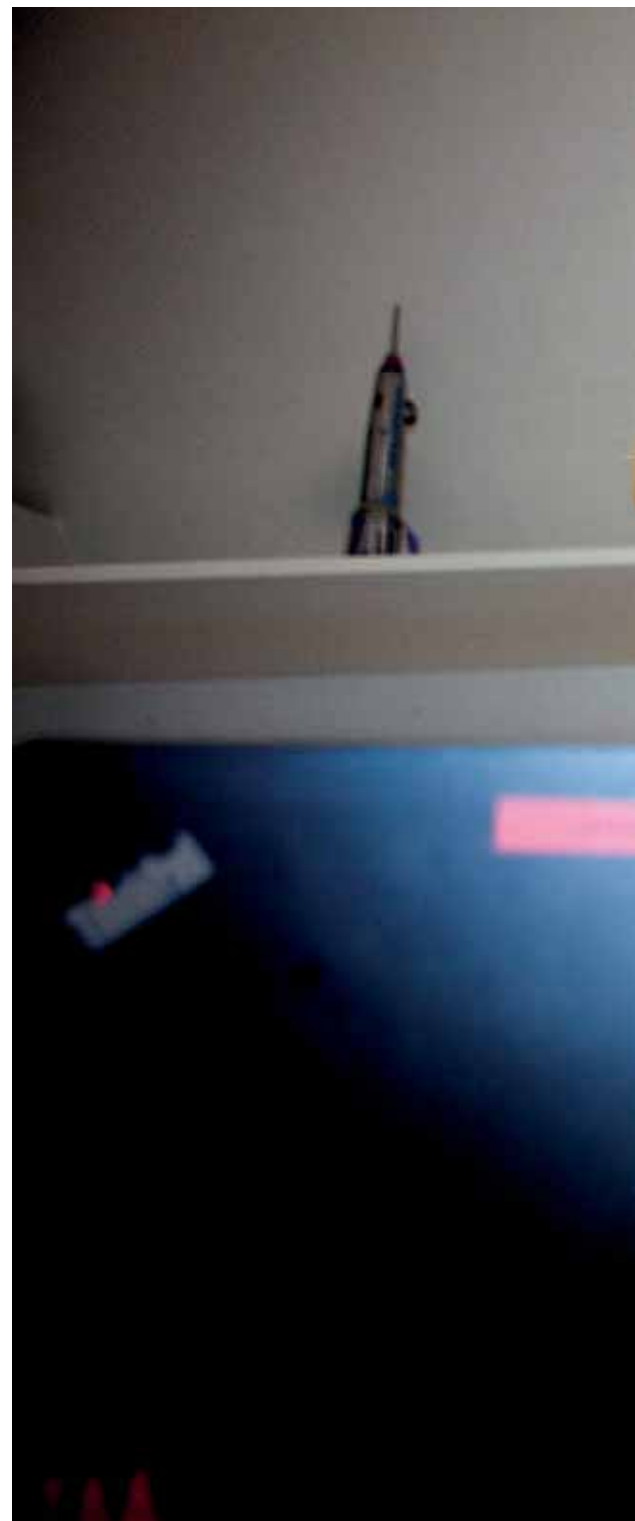
Ett slags "språkmodell för det politiska samtalet", om man så vill.

– Det finns mycket information i dag, samtidigt är den svår att överblicka. Med hjälp av automatiska system och databaser kan vi analysera stora mängder informa-

tion och utifrån denna ta fram objektiva slutsatser, bland annat via analys av begrepp och värdeord, säger Hillevi Hägglöf, grundare av Textual Relations.

– Språket är dynamiskt. Vilka ord en person använder sig av avslöjar ganska mycket om hur den personen ställer sig till ett ämne, fortsätter hon.

VILKA ORD EN PERSON ANVÄNDER SIG AV AVSLÖJAR GANSKA MYCKET OM HUR DEN PERSONEN STÄLLER SIG TILL ETT ÄMNE Hillevi Hägglöf

Hillevi Hägglöf är, liksom Kelly Smith, programmerare och humanist. De är båda utbildade språkteknologer med masterexamen från Uppsala universitet och kandidatexamen från Stockholms universitet. Sedan starten av företaget har de bland annat tagit uppdrag för Svenska Institutet, nyhetsbyrån Siren, Politism och Digitaliseringskommissionen.

Under vårvintern kommer Textual Rela-

Hillevi Hägglöf och Kelly Smith.

tions att, tillsammans med företaget J++, sjösätta ProtoKollen – en öppen och sökbar databas för svenska kommunstyrelseprotokoll. Något som konstigt nog inte finns i dagsläget.

TANKEN ÄR ATT databasen, på sikt, ska göra det lättare för medborgare att få inblick i kommunpolitiken.

– Kommunpolitik ses ju av tradition som

nånting ganska "osexigt" och är dessutom svårt att överblicka. Man kan tvingas gräva rätt mycket för att få fram information, säger Kelly Smith.

– Det ingår i kommunernas uppdrag att tillhandahålla sina protokoll på nätet. Men alla gör på olika sätt och vissa mindre kommuner har... bristande rutiner. Tanken är att vi också ska förse ProtoKollen med möjlighet att titta på metadata, till exempel

på hur ett borgerligt eller socialdemokratiskt styre påverkar vilka frågor som drivs i kommunen. Men också göra det möjligt att jämföra olika kommuner och olika styren sinsemellan, säger Hillevi Hägglöf.

– Vi hoppas också att det ska bli tydligare vad kommunerna gör och inte gör, exempelvis vad gäller flyktingmottagande.

Tjänsten ProtoKollen väntas nå nätet i mars. 📍

Hemlöshetens terminologi

TEXTUAL RELATIONS HAR tittat på hur politiker i riksdagen pratat om hemlöshet, från 1970-talet fram till i dag. Det är en diskussion som gått mot en mer vetenskaplig terminologi men också mot ett större fokus på långsiktiga lösningar, som bostad och sedermera arbete.

Den första gången begreppet "hemlös" förekommer i riksdagsprotokollen 1971. Innan dess talar man förvisso om olika grupper som saknar fast bostad, men hemlöshet är då inget etablerat begrepp. I stället använder man ord som "zigenare", "resande", "rotlösa" och "tattare".

Man kan se en tydlig utveckling av de politiska åtgärderna, från sjuttioalet till i dag.

– Det börjar med ganska primitiva åtgärder som upplåtelseskuldighet och inkvartering på 1970-talet via nödhjälpsinsatser på 1980-talet och "insatser" och "utvecklingsmedel" på 1990-talet till "ramanslag" på 2000-talet och "kvalitetsrapporter" och "nationella hemlöshetssamordnare" på 2010-talet, säger Hillevi Hägglöf.

Hillevi Hägglöf.

Av detta kan man dra slutsatsen att arbetet mot hemlöshet fortskrider och utvecklas från rena krisinsatser som temporära inkvarteringar till kartläggningar och nationella samordningsprojekt.

På 1990-talet anläggs också ett mer akademiskt klingande perspektiv med ord som "socialvetenskap", "forskning" och "statistik". Det fortsätter in på 2000-talet.

– Politikerna använder fler vetenskapliga ord, från 1990-talet och framåt. Men ett vetenskapligt språk betyder inte nödvändigtvis ett mer vetenskapligt eller bildat perspektiv, säger Hillevi Hägglöf.

DEN VIKTIGASTE FÖRÄNDRINGEN i diskussionen om hemlöshet, menar Textual Relations, är fokuset på bostäder och bostadsmarknaden som kommer i början av 2000-talet. Man talar om vräkningar och ordinarie, reguljär och sekundär bostadsmarknad samt utestängningar från bostadsmarknaden.

Under 2000-talet uppkommer också en nollvision för hemlöshet.

– Det blir tydligt att politiken för att stävja hemlöshet till en början främst handlar om nödlösningar och att den genomgått en mognadsprocess. Det har tagit ett antal år av nödlösningar för att skapa en mer stabil politik och åtgärder som är hållbara över tid, säger Hillevi Hägglöf.

40 år av hemlöshet – ord för ord

1970-talet

Man talar mycket om flyktingar i relation till hemlöshet. Ord som "svälthot", "krigshändelse", "ödeläggelse", "tragik" och "krigsskada", det vill säga orsaker till hemlöshet, är tongivande. Andra viktiga begrepp under 1970-talet är upplåtelseskyldigheten, vilket avser statens skyldighet att upplåta bostäder åt hemlösa. Även "hjälp-program" och "inkvartering" är viktiga ord under denna period.

1980-talet

Här utökar man diskussionen om insatser mot hemlöshet och man gör det med ord som "katastrofbistånd", "bidrag", "bistånds-behov", "nöd hjälp" och "omfattande nödhjälpsinsatser". Man pratar fortsatt mycket om flyktingar. Vidare pratar man förklarings-modeller för hemlöshet.

1990-talet

Diskussionen blir mer vetenskaplig. Begrepp som "socialvetenskap", "forskning" och "statistik" får större plats. Begreppen kring hjälpinsatser förändras också. I stället för att tala om "bidrag" eller "inkvartering" som man tidigare gjort pratar man om "utvecklings-medel", "insatser" och "projekt". Härbärgen blir för första gången ett viktigt ord i relation till hemlöshet. Andra viktiga begrepp är "psykisk sjukdom", "uteliggare", "utslagna" och "bostadslösa".

2000-talet

Under 2000-talets första decennium är socialvetenskap fortfarande aktuellt. Man börjar dessutom prata om arbetsliv. En annan viktig diskussion under 00-talet är "rätten till fast bostad", "egen bostad" eller "reguljär bostad". Politikerna pratar också om vräkningar – om att motverka vräkningar, kartlägga dem och förebygga dem. Viktiga begrepp för insatser mot hemlöshet är "anslag", "ramanslag", "utvecklingsmedel" och "lokala insatser". Man börjar dessutom prata om hemlöshetsproblematiken och hemlöshetsstrategier, och för första gången dryftas frågan om en nollvision om hemlöshet.

2010-talet

Hittills är hemlöshetsproblematiken fortsatt omdebatterad. Man pratar också om "utländska hemlösa", "typisk hemlöshet" och "hemlöshets-situationer". Även bostadsmarknaden är ett tungt ämne. Där talar man om den ordinarie och den sekundära bostadsmarknaden och utestängning från arbetsmarknaden. För första gången börjar man också prata om baskonsumtionsvaror, till exempel livsmedelsprodukter. Begrepp som "kvalitetsrapporter", "samordnare" och "nationell hemlöshetsamordnare" introduceras. "Nollvision" är ett fortsatt viktigt begrepp, liksom "kartläggning". Ett nytt begrepp är "jämförelser".

>>TJOCK- STEFFE

DEN OSANNOLIKA BERÄTTELSEN OM STEFAN ERIKSSON

>>URPREMIÄR 21 FEBRUARI 2015

UPPSALA >>>> STADSTEATER

BILJ: 018-14 62 00 WWW.UPPSALASTADSTEATER.SE

**SUGEN PÅ MER
KONST?**

**BESÖK OSS PÅ
WEBBEN OCH
BLI INSPIRERAD**

**>D
KULTURDIREKT.SE**

*Najib Regragui och dottern Norhan
på väg hem från mataffären.*

Här finns programledaren som sadlat om, privatdetektiven som tröttnat på att trycka i buskarna och bibliotekarien som lånar ut skor. En gång i tiden var det tänkt att Arlanda flygplats skulle byggas här, då hade landningsbanan gått precis där Jordbro centrum ligger i dag. TEXT GERD ERIKSSON FOTO JOEL NILSSON

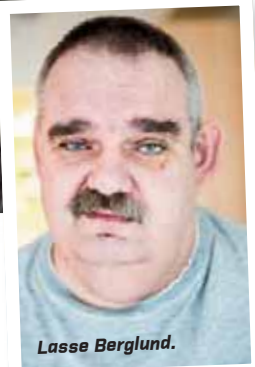
GJORT FÖR JORDBRO

Irina Lazars blomsteraffär i centrum är uppskattad av många Jordbrobor.

tar det bara en halvtimme och är jag sugen på att klappa hästar kan jag stanna här, säger Lasse Berglund som bor i Jordbro och är ordförande i föreningen Dignitas Demokrativerkstad.

Det bor 10828 människor i Jordbro och det finns också ett stort industriområde. Bostadshuset på ena sidan pendeltågspåret och företagen på den andra. Många av husen i Jordbro har blå fönsterkarmar eller blå balkonger och två äldre damer som bott i HSB-delen sedan den byggdes på sextio-talet säger att lägenheterna är väldigt bra planerade där. Och så gillar de blomsteraffären i centrum. Sedan finns det mycket annat de inte gillar med Jordbro nu för tiden, med det är en annan historia.

Lasse Berglund.

På frågan om de vet någon kändis från Jordbro tror de att artisten som

råkade ut för en hästolycka – det vill säga Harpo – har bott här.

Inne på Blommor & Café Irina jobbar Irina Lazar. Hon öppnade butiken för fyra år sedan. Det finns dock inget kaffe, däremot blommor från golv till tak.

– Jag tog namnet för säkerhets skull. Men jag har fullt upp med att sälja blommor.

Hon har många stamkunder. En av dem är i butiken och säger att det bästa med Jordbro är blomsteraffären och närheten till naturen. Irina Lazar säljer lika mycket av alla slags blommor, det finns ingen speciell sort som går bättre än någon annan.

PÅ JORDBRO DELI finns mat från hela världen. Skärgårdssill samsas med färskostfylld cherrypaprika, ajvar med majonnäs och så finns det en sektion med bara polska varor. Claudia som sitter i kassan är från Polen, hon berättar att folk kommer ända från Nynäshamn för att handla i butiken. Hon trivs i området.

– Jag bodde i Flemingsberg tidigare. Här i Jordbro är människorna mer öppna och pratar med varandra.

Mataffären Matrix ligger ett stenkast från delikatessbutiken, där finns granatäpplen stora som handbollar och både röd och svart rättika. Och lammköttet är betydligt billigare än inne i stan.

Najib Regragui är där och handlar med dottern Norhan. Han jobbar som undersköterska och är engagerad i Miljöpartiet. Dottern är en bestämd ung dam som propsar på ▶

Jordbro var önskeläget när Stockholm behövde en storflygplats på femtio-talet. En grusås som gick lätt att plana ut och bara dryga två mil till city gav perfekta förutsättningar. Men närheten till de militära anläggningarna i Tullinge och Berga satte stopp för planerna.

Det blev ingen flygplats, det blev ett bostadsområde.

– Vi bor mitt emellan storstad och landsbygd. Vill jag åka till stan med pendeltåget

att de ska köpa dillchips. Vilket de också gör.

– Ni borde komma hit på en lördag, då är det en fantastisk loppis i centrum, säger Najib Regragui innan han går hem för att laga lunch till sig och dottern.

JORDBRO HAR FLERA vänorter. På torget i centrum pekar skyltar åt olika väderstreck med kilometerangivelser till Pargas i Grekland, Formia i Italien, Krokombro i Sverige och Ishøj i Danmark.

Men till biblioteket är det nära och där erbjuds både läxhjälp, advokathjälp och minibio för de yngsta. Till skillnad från andra bibliotek har det ett vuxenrum i stället för barnrum.

– Det är ett rum där de vuxna kan få

DET ÄR ETT RUM DÄR DE VUXNA KAN FÅ VARA LITE I FRED OCH LÄSA DECKARE OCH TIDNINGAR.

Kerstin Sandin-Löfqvist, bibliotekarie

vara lite i fred och läsa deckare och tidningar. Och det är uppskattat, säger bibliotekarien Kerstin Sandin-Löfqvist.

Biblioteket sträcker sig egentligen över hela Jordbro. Med jämna mellanrum går nämligen Kerstin Sandin-Löfqvist ut med deponier av böcker till företagen i industriområdet, liksom till tvättstugorna i bostadsområdet och till parkleken.

– Men på Coca-Cola kommer vi inte in, det är för slutet. Däremot är de med och sponsrar Gröna Lund-besök för ungdomar från Jordbro.

Ett tag körde biblioteket utlåning av skor också, om man behövde till en fest eller helt enkelt bara ville variera sig lite.

Och så har det med jämna mellanrum bokcirklar för äldre damer. En äldre dam är just på besök för att låna böcker. Hon har bott i Jordbro sedan 1963 och har inga planer på att flytta. Hon gillar biblioteket och hon gillar närheten till naturen.

Hennes son är doktor i psykologi och uppvuxen här.

Biblioteket är inrymt i Jordbro kultur- och föreningshus som tidigare var Jord-

bromalmsskolan. Kulturhuset sjuder av liv och en mängd organisationer och verksamheter har sin bas där. Bland annat Jordbro världssorkester och ungdomsgården. Huset är smyckat utanpå av den nicaraguanska muralmålaren Daniel Pulido tillsammans med barn från Jordbro.

EN AV FÖRENINGARNA i kulturhuset är Dignitas Demokrativerkstad. Den arbetar för ett bättre Jordbro och för att ge dem som är svaga ett värdigare liv. Ordförande är Lasse Berglund som tidigare var privatdetektiv, men säger att han fick nog och har gjort sina timmar i buskarna.

Hur är invånarna i Jordbro?

– Jag tycker att det är högt i tak här och att folk har civilkurage, säger Lasse Berglund.

Dignitas Demokrativerkstad hjälper de boende i Jordbro med alltifrån att boka flygbiljetter på datorn till att ragga sponsorer till skolbarnens busskort. På dörren in till kontoret sitter en lapp där det står: "Det omöjliga gör vi medan ni väntar. Mirakel tar något längre tid."

Lasse Berglund berättar om den gamla galgstenen i Jordbro där det tidigare låg en avrättningsplats. Den sista som togs av daga där, för 160 år sedan, var drängen Gustav som hade haft ihjäl sin husbonde.

Men det spökar vid platsen, Lasse Berglund tror att det är några av dem som satt i stocken som går igen.

– Stockholmsbilisterna som kör den vägen tycker sig se nåt gå över vägen och så väjer de och hamnar smack-pang i stenen vid sidan av vägen.

Han tipsar också den som är intresserad av Jordbro att se på JTV, som står för Jordbro-TV och kan ses på Youtube. Där lägger stjärnreportern Kent Gissing ut relevanta nyheter med jämna mellanrum. Alltifrån politik till skojigheter.

INDUSTRIOMRÅDET I JORDBRO är ett av Stockholms största. Där har Åhléns sitt centrallager och sedan 1998 finns också Coca-Cola på plats med både fabrik, lager och sitt svenska huvudkontor. I fabriken tillverkas alla deras drycker som säljs i Sverige, vilket ►

Kerstin Sandin-Löfqvist.

På biblioteket i Jordbro gjordes 19 700 boklån under förra året. Böcker som ligger högt upp på lånelistan är Svensk-ryska ordbok, Bonniers Trafikskola och barnboken Olivias nya klänning.

Örjan Englin var tidigare på Rockklassiker.
Nu jobbar han på parkleken dit Kexvan
Jalouli och Einar Matikka går efter skolan.

GRUPPEN PANETÖZ ÄR HÄRIFRÅN, DE TRÄNAR PÅ KULTURHUSET I CENTRUM.

Kexvan Jalouli

JORDBRO

KOORDINATER för Jordbro är: 59°08'41" N 18°07'40" Ö

SKULPTURER Den kände skulptören Axel Nordell har gjort flera skulpturer i Jordbro. "Vägen" från 1971 är en stor bronskulptur som står bredvid pendeltågsstationen i korsningen Moränvägen–Södra Jordbrovägen.

Till innergårdarna på Moränvägen gjorde han 1966 sina första lekskulpturer för barn: "Snäckan", "Stor elefant", "Myrslok" och "Musslan".

Leksulpturer i organiska former blev därefter lite av hans signum.

ONSDAGSSOPPA Första onsdagen i varje månad serveras det soppa med nybakt örtbröd på Jordbro kultur- och föreningshus. Mellan 12 och 14 är grytan varm och förutom att äta soppa för en billig penning finns det också tillfälle att träffa dem som jobbar i kulturhuset.

Vårens sopptillfällen är: 4 februari, 4 mars, 1 april, 6 maj och 3 juni.

är en miljon liter per dag. Vattnet i en av produkterna kommer från en lokal källa som ligger bara två kilometer därifrån.

Vi går tillbaka till andra sidan pendeltågspåret för att besöka Jordbro Parklek. När vi frågar en grupp mellanstadiebarn om vägen hjälper alla till att förklara.

– Vi har tränat oss på att visa vägen i skolan i dag, säger en av tjejerna.

Parkleken är en mötesplats för barn mellan 7 och 12 år och för vuxna med yngre barn. Dit går många efter skolan för att pyssla, spela spel och äta mellanmål. Utanför finns det klätterställningar, gungor och cyklar och mycket mer. Men det är kallt i dag och barnen väljer att vara inne.

I en soffa sitter Einar Matikka och Kexvan Jalouli och spelar tv-spelet Raymen Legends. Man får boka det max en halvtimme.

Vad är bäst med Jordbro?

– Att det finns stjärnor. Gruppen Panetoz är härifrån, de tränar på kulturhuset i centrum. Sen har vi Coca-Cola och AC Jordbro som är ett fotbollslag, säger Kexvan Jalouli.

Vid ett bord en bit bort sitter Örjan Englin,

eller Dr Rock som han kallades när han var programledare för Rockklassiker på radion. Han är också trummis i ett hårdrocksband och har trumlektioner för den som önskar.

– Jag tröttnade på alla tillgjorda leenden i branschen och kände att jag ville göra

nåt meningsfullt. Nu har jag jobbat åtta år med ungdomar här. Vissa tycker att Jordbro är skit, men det här är en plats som är mycket bättre än sitt rykte.

Arlanda flygplats har just fått beviljat att bygga ut för 13 miljarder.

I Jordbro jublar man över att kommunen precis meddelat att det rivningshotade kulturhuset är räddat och att det till och med ska rustas. 📍

Sms:a
WEEFFECT50
till **72900**
så stödjer du
oss med 50 kr

90 SVENSK
KONTO INSAMLINGS
KONTROLL

Från inget till eget.

We Effect förändrar människors liv. Vi förser människor med kunskap, hjälper dem att bättre nyttja sin mark och underlättar för dem att jobba tillsammans. På så sätt kan de bli självförsörjande och ta klivet ur fattigdomen för gott. Precis som Simaloi Ortelei kan göra nu när hon kunnat skaffa en egen bostad åt sig och sin familj. Hon är ett levande exempel på varför vi skapar samarbeten med människor över hela världen.

Vill du veta mer om det vi kallar vi-effekten, besök weeffect.se

**WE
EFFECT**
TILLSAMMANS MOT FATTIGDOM

STOLT SOM QWERTYUIOP

Med tanke på att jag under ett snart 20-årigt yrkesliv som skribent – och ytterligare 15 år dessförinnan som någon form av i garderoben sig befinnande skriftställare av svårdefinierad ambitionsnivå – spenderat en försvarlig mängd tid på att stirra ner i ett tangentbord som ända sedan den akustiska skrivmaskinens tidevarv sett likadant ut vad gäller bokstävernas placering, är det förvånande att den enda bokstavsrad på tangentbordet jag lärt mig utantill är den andra raden uppifrån, under siffrorna: qwertyuiop.

Förmodligen för att de andra två bokstavsraderna inte går att utläsa som ett ord, inte ens med fantasi går det att få någon sorts ljudlig upplevelse av dem som liknar någonting man kan ens börja försöka uttala.

Asdfghjklöä är ju fullständigt hopplöst, rent fonetiskt. Detsamma med raden under den: zxcvbnm.

Men just den övre raden med sitt qwertyuiop går utmärkt att fonetiskt använda, uttala, läsa för sig själv och leka med betoning, dess betydelse och uttal.

Jag införskaffade den här onomatopoetiska uppfinningen från Ulf Lundell, läste i någon biografi att han döpt en novell till just "Qwertyuiop" för att den var det enda som lät som ett riktigt ord som man kunde utläsa av skrivmaskinstangenterna. Texten tillhörde det utgivna material han under tidigt sjuttiotal hampade runt till förlag och stenciltidningar innan han debuterade som författare.

Jag helt enkelt snodde det. Ett tag var Qwertyuiop vinjetten på krönikorna jag skrev här i tidningen. Den sidan illustrerades om jag minns rätt med skrivmaskinstypsnitt.

Om det nu räknas som stöld, eller ens upphovsrättsintrång, vet jag inte – i så fall borde väl endast personen som designat tangentbordet vara den som kan göra någon form av lagligt anspråk på det?

ANLEDNINGEN TILL ATT jag kommer att tänka på just detta just nu är att jag sitter vid datorn och ska skriva månadens krönika och just för tillfället befinner mig i det väntrum som alla skribenter väntar på att utträda ur – den uteblivna första meningens ödsliga katedral.

Eller snarare i väntan på den första meningen. I dess ordlösa väntrum.

Man behöver nämligen inte mer än så, en mening, en handfull ord som slår an någonting och är tillräckligt öppna i sin angivelse, men samtidigt tillräckligt slutna i sin direkta betydelse att skapa en tydlig riktning.

Vittring uppstår. Kartblad prasslar. Högtidliga sextanter av polerad mässing plockas fram ur gamla koffertar. Det pingar till i en app och den blå pricken börjar röra sig över skärmen i en viss eftersträvsansvärd riktning.

Det spelar egentligen inte så stor roll vad det är för första mening, vilka ord, vad den specifikt betyder, bara den har någonting som gör att man låter ögonen vara kvar hos den så pass länge att man når fram till punkten och den stora bokstaven i den andra

**FRÅN JUST ETT TANGENT-
BORD HÄRSTAMMAR BÅDE
NEKROLOGER OCH FÖDELSE-
ATTESTER, LITTERÄRA
MÄSTERVERK OCH
FULLSTÄNDIGT ODUGLIGT
SKRAP, KÄRLEKSREBREV**

meningens första ord. Och väl där börjar det förhoppningsvis likna någonting så pass livfullt och angeläget att läsaren kan tänka sig att drälla kvar tillräckligt länge vid det för att få reda på hur det hela avlöper.

KASTANJETTERNA, DEN RASTLÖST klinkande pianofiguren och sedan en lite läckande trumpet och flygelhorn i stämmor är det första man hör av Miles Davis mästerverk *Sketches of Spain* från 1960.

Man vet direkt vart det bär hän, vad man ska få höra men med vetskapen att man egentligen inte har en aning.

Öppningsraden i George Orwells *1984* lyder: "It was a bright cold day in April, and the clocks were striking thirteen."

Vädret, månaden, klockslaget – man får lust att vända sig om när man läser det för att kontrollera att man inte är iakttagen.

Allting börjar med någonting.

Signalen från en visselpipa, ett skott från en startrevolver, ett skickat brev, en släppt bomb, en kyss, en telefon som ringer vid en tid den inte borde, ett ögonkast, en blick, ett skrik, ett knapptryck, en ratt rörelse, en viskning, ett handslag – det finns oändligt många sätt saker och ting kan börja.

Från just ett tangentbord härstammar både nekrologer och födelseattester, litterära mästerverk och fullständigt odugligt skräp, kärleksbrev och lösenkrav, avtal och uppsägningar, sanningar och lögnar, kontrakt och konspirationer.

Och det finns ett lika oändligt antal möjligheter att det som börjar där, hur det nu än börjar, sedan tar sig vidare och kränger sig fram och lyfter och blir till och skapar sitt eget och tar plats och lämnar avtryck och sträcker sig vidare.

Men allt tar sin början. I den första meningens ödsliga vänt-rum. ☺

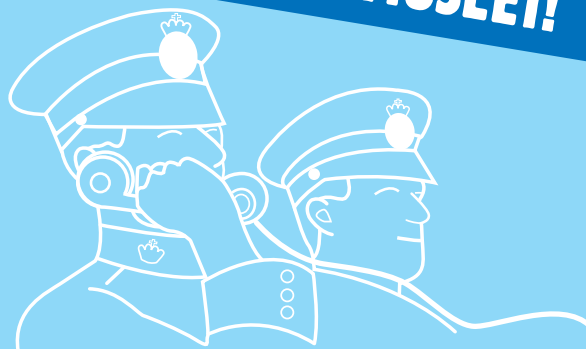
Mansjouren i Stockholms län

Föreningen Mansjouren i Stockholm län är en ideell förening för alla, både män och kvinnor, som vill ta ansvar för sina relationer och sig själva. Verksamheten startades 1987 och består av volontärer som tar emot telefonsamtal, enskilda besök, leder samtalsgrupper och parsamtal. Verksamheten finansieras med offentliga bidrag, medlemsavgifter och privata gåvor.

Vi söker volontärer

www.mansjouren.se

SPORTLOV PÅ
POLISMUSEET!

Fart och fläkt

En dramatiserad visning i
nya utställningen Utryckning!
Radiopolisen från fot till fart

Vecka 9: Mån-sön kl 13 och 15

Polismuseet
www.polismuseet.se

Mitt i Uppsala centrum säljer Bengt Landin Situation Sthlm. Här berättar han om hur han "sulade" ner till centrum som barn, varför eriksbergare var speciella och vad en bra födelsedagspresent är.

BERÄTTAT FÖR **MARIA HAGSTRÖM** FOTO **MARTINA HOLMBERG**

MIN PLATS

Centrum har ändrats mycket sedan jag växte upp. På den tiden fanns inga värmeslingor i gatorna, så vi brukade sula ända in till centrum om vintern. Det var snö överallt och vi höll fast oss bakom en bil eller buss och åkte på skolorna. Jag var kanske åtta-tio år och bodde i Eriksberg. Vi sulade ända därifrån, det är en bra bit. När bussen gick åt fel håll bytte vi till en bil eller annat som åkte i rätt riktning. Vi upptäcktes sällan och fick poäng beroende på vad vi sulade med. Bussen gav minst poäng, men för en snutbil fick man tio poäng.

Det var tydligen något speciellt med oss eriksbergare på sjuttioalet. De flesta var skilsmässobarn och nästan alla blev narkomaner. Det var ett fenomen just där, så folk kom från hela världen för att titta på Eriksberg och oss.

Jag var tre och ett halvt år när min farsa dog, morsan bröt ihop och jag blev skickad

till barnhem. Där sög jag på tummen tills jag fick blåsor och då band de fast mina armar om nätterna. Det blev för mycket för mig och jag slutade prata helt och hållet i två år. Det är bra att berätta om sådant här, för så har livet sett ut för många av oss. Vi har tagit droger för att glömma. Under min uppväxt har jag sett mamma bli misshandlad, det har funnits övergrepp och ett av mina första barndomsminnen är att jag sitter på Ulleråker med ett slags badmössa på huvudet med elektroder till skallen, och ser lampor som blinkar. Jag var överaktiv och de petade i mig starka mediciner.

Men i dag mår jag som natt och dag om man jämför med förr. Jag har Metadon och säljer tidningar. Det är som ett jobb och jag har råd med en pizza och en film till helgen. Och när jag fyllde år kunde jag betala av alla mina skulder till folk. Det är en bra födelsedagspresent, tycker jag. 🍷

EU godkänner ny behandling för hepatit C

OMKRING 45 000 människor i Sverige lever med kronisk hepatit C, en infektion som kan leda till livshotande skador på levern. Men det senaste året har de fått den ena goda nyheten efter den andra. Nya läkemedel har dykt upp som lovar att bota upp till 95 procent av patienterna.

Den 16 januari godkände EU ytterligare en behandling, med Viekirax och Exviera. De tas i tablettform och har en kort behandlingstid. Studier visar att mellan 95 och 100 procent blir botade från sin sjukdom.

– Detta är ett verkligt genombrott. Äntligen kan vi bota nästan alla som har denna allvarliga sjukdom, säger professor Ola Weiland, överläkare vid Karolinska Universitetssjukhuset.

Sex studier har gjorts med drygt 2 300 patienter i 25 länder, däribland vid fem svenska sjukhus. Det är det mest omfattande forskningsprogram som genomförs för interferonfri behandling av hepatit C genotyp 1, som är den vanligaste genotypen i Sverige.

– Behandlingen är säker, enkel och effektiv. Biverkningarna är betydligt mildare än den tidigare interferonbehandlingen. För oss läkare är det mycket efterlängtat att äntligen kunna erbjuda våra patienter en helt ny typ av behandling, säger Ola Weiland, som lett den svenska delen av forskningsprogrammet.

Den gamla interferonbehandlingen har ofta nekats till personer som använder narkotika, på grund av att behandlingen måste ske på regelbundna tider och risken för att få hepatit C på nytt. Den vanligaste överföringsvägen är att dela kanyl eller spruta vid injicering av droger. Interferonbehandling har också gett svåra biverkningar och behandlingstiden har varit lång och i vissa fall misslyckats.

Suzanne Borén-Andersson, ordförande för Riksföreningen Hepatit C, har genomgått interferonbehandling utan att bli fri från viruset.

Suzanne Borén-Andersson.

Hepatit C **HEPATIT C-VIRUS** orsakar en inflammation i levern som på sikt kan leda till levercirros (skrumplever), leversvikt och levercancer. **HEPATIT C ÖVERFÖRS** genom blod och den vanligaste överföringsvägen är att dela kanyl eller spruta vid injicering av droger. **VARJE ÅR** får cirka 2 000 svenskar sjukdomen. **INOM EU DÖR** cirka 86 000 personer varje år på grund av sin sjukdom.

– Det är en väldigt tuff behandling, så tuff att en del inte klarar av att gå igenom den. En del personer med en psykisk sjukdom eller vissa andra sjukdomar har därför inte fått genomföra den alls. Den nya behandlingen ska inte påverkas av patientens status, säger hon.

Suzanne Borén-Andersson har haft hepatit C i 30 år sedan hon fick sjukdomen genom vården. Sjukdomen gör henne trött och ger muskel- och ledvärk. Hon hoppas få behandling i framtiden.

– Det finns nu läkemedel där nästan 100 procent kan bli friska, det är en helt fantastisk situation. Det ser ljus ut, säger hon.

Men det kan dröja ett tag. I föl

godkändes nya läkemedel, Sovaldi och Olysio, men på grund av att de är så dyra har endast de svårast sjuka fått dem.

– Det är bra att det nu finns fler läkemedel på marknaden. Med konkurrens kommer de att bli billigare. Det är också bra att det finns flera alternativ så att behandlingen kan individanpassas, säger Suzanne Borén-Andersson.

Hon påpekar att det är många med hepatit C som är sjukskrivna, vilket också kostar samhället pengar. Likaså vårdbehovet de kan ha.

– Självklart ska de svårast sjuka få behandling först, men i framtiden hoppas jag att sjukdomen kan behandlas tidigare. Min vision är att vi inte ska behövas som förening om tio år. Man ska inte behöva gå med kronisk hepatit C i Sverige då, det ska kunna behandlas som vilken sjukdom som helst, säger hon.

MARIA HAGSTRÖM

Stockholm satsar på hemlösa EU-medborgare

Antalet fattiga EU-medborgare i Stockholms stad har fördubblats det senaste året. Därför ökar nu Stockholms stad insatserna och fler kyrkor håller öppnet om nätterna. I januari startade Filadelfiakyrkan ett helt nytt härbärge för hemlösa EU-medborgare, inom projektet Vinternatt.

Stockholms stad ska också öka stödet till dagverksamheter som drivs av ideella organisationer och det ska finnas en evakueringslokal i Stockholm som kan öppnas vid extrem kyla och för personer som avhysts från tillfälliga boplatser.

– Genom de insatser vi gör nu kan vi lindra den akuta nöden samtidigt som vi fortsätter arbetet med den långsiktiga strategin, säger Åsa Lindhagen (MP), socialborgarråd i Stockholms stad.

Men tillfälliga nödlösningar togs till redan under några kalla nätter i slutet av december. Utöver akutboendena Vinternatt höll Filadelfiakyrkan och Frälsningsarméns Sociala Center öppet som tillfälliga härbärgen, efter förfrågan från Stockholms stad. Uppemot ett hundratal människor sov där när termometern visade kring tio minusgrader.

Projektet Vinternatt, som drivs av Stockholms Stadsmission, Frälsningsarmén, Filadelfiakyrkan och Stockholms stad, ökar i år från 70 till 130 sovplatser. MARIA HAGSTRÖM

Åsa Lindhagen

4 procent, knappt, av dem som sovit på härbärget Vinternatt är kvinnor.

Vinternatt erbjuder fattiga EU-medborgare akuta sovplatser i stora sovsalar. De används nästan enbart av män. Därför efterfrågar frivilligorganisationer, bland annat Frälsningsarmén, särskilda kvinno- och familjeplatser. I nuläget finns fyra sovplatser avsedda för kvinnor hos Filadelfiakyrkan, med kvinnliga medarbetare.

Viekirax + Exviera **VIEKIRAX + EXVIERA** är en kombinationsbehandling i tablettform. **DEN FÖRSTA GODKÄNDA** behandlingen som består av tre olika antivirala substanser som tillsammans blockerar virusets förmåga att föröka sig. **BOTAR 95-100 PROCENT** av hepatit C-patienter med genotyp 1. **BEHANDLING HAR ÄVEN GODKÄNTS** för personer som behandlas med substitutionsläkemedel för opiatberoende samt för dem som har utvecklat levercirros, är hiv-positiva eller har genomgått en levertransplantation.

MINA DRÖMMAR

FÖRSKOL- LÄRARE

– **VARFÖR JAG** vill bli förskollärare? Det är en lång historia. Den börjar när kriget kom till mitt hemland.

El Salvador i slutet av sjuttioalet. Joel Peña var sju år gammal och hans enda dröm var att överleva.

– Så länge jag kan minnas fanns det soldater i vår by, soldater som tyckte att vi var kommunister. Jag fick se hemska grejer, människor som dödades. När man lever på det sättet har man inga drömmar om vad som ska hända i framtiden, det enda jag tänkte var att jag skulle överleva en dag till.

Möjligheterna att gå i skolan var begränsade, men Joel Peña brukade studera med sina kamrater.

– Sen gick jag till en skola och gjorde ett test. Första gången jag kom till skolan visade testet att jag var i nivå med klass 4. Jag studerade två år till och fick betyg i sex klasser.

Det betyget skulle visa sig ha stor betydelse i framtiden.

– Men först började jag kriga, berättar han. Många av dem som var med i kriget var barn och jag var 14 år. När kriget tog slut flera år senare var jag väldigt förvirrad, jag var inte van att leva i fred och visste inte vad jag skulle göra med livet. Men jag hade tur – min mamma levde. Jag fick komma tillbaka till henne och hon började hjälpa mig att orientera mig i tillvaron. När jag var 27 år var jag mer stabil igen och studerade.

DET VAR NITTIOALET och ett nytt läge i landet. Det var fred, men fattigdomen utbredd. Familjer som flytt kriget började återvända och samhällen behövde byggas upp på nytt. I en by i regionen San Vicente röstade befolkningen fram en person som kunde leda utvecklingsprojekt – det blev Joel Peña.

– Alla kände mig och jag hade de högsta studiebetygen i byn, trots att

JAG ÄR PAPPA TILL TRE BARN OCH HAR MYCKET ERFARENHET AV ATT ARBETA MED MÄNNISKOR

det bara var sex års studier. De flesta andra var analfabeter.

Han började bland annat jobba som "populär lärare", vilket innebär att man undervisar trots att man saknar betyg från ett universitet. Det var ett projekt via organisationen Fe y Alegria, som finansierades av Olof Palme Foundation. Studierna riktade sig särskilt till vuxna eftersom barnen nu kunde gå i skolan.

– Vi använde metoder som folk lätt kunde förstå. I matematik använde vi inte några böcker, i stället använde vi till exempel majs kärnor, småsten och pinnar. Hur mycket blir det om vi lägger till fler kärnor, vi multiplicerade och så vidare. Det var då jag blev intresserad av att jobba med människor och utveckling.

PROJEKTEN BLEV ALLT fler och arbetet växte till andra byar. De byggde hus, vattensystem och vägar och drog elektricitet.

– Det handlade om hela infrastrukturen som folk behövde för att få bättre liv. Jag kände mig stolt över mig själv när vi lyckades slutföra projekten.

Sedan dess har livet tagit honom genom giftermål, familjebildning, hårt arbete, skilsmässa, olycka, alkohol, skam och slutligen till sin morbror i Sverige, för att dra en annan lång historia mycket kort.

I dag säljer Joel Peña Situation Sthlm och studerar yrkessvenska inom skola och förskola. I framtiden är planen universitetsstudier.

– Jag tänker och planerar så mycket att jag ibland knappt sover, säger han och skrattar. Jag vill börja jobba med lärande igen, som förskollärare. Jag är pappa till tre barn och har mycket erfarenhet av att arbeta med människor och tycker om att jobba med ungdomar och barn. I Sverige finns det också många barn som pratar spanska eller föräldrar som vill att deras barn ska lära sig ett till språk. Jag kan bli spansktalande förskollärare.

TEXT **MARIA HAGSTRÖM**
FOTO **MARC FEMENIA**

CITAT

/// När jag kom till Sverige jobbade jag som lärare i folkdans, i en förening som samlade in pengar till personer som hade blivit handikappade i kriget i El Salvador. Vi dansade i hela Sverige.

/// En dröm är att köpa mark i El Salvador, till min dotter. Om nåt händer och hon blir ensam med sina barn, då har hon ingenstans att ta vägen. Jag vill bygga ett hus till henne, en trygghet.

/// Mina två söner bor i Sverige, men vi bor inte tillsammans eftersom jag inte får ha barn på boendet för hemlösa. Min största önskan är att ha en lägenhet där min yngste, tolvårige son kan bo.

MED EGNA ORD

KORT SAGT & POESI

Så enkelt

● Tänk om man ändå skulle kunna hitta på, en endaste liten lösning till ett av alla oändligt många problem. I stället för att bara hitta alla de möjliga orsaker och anledningar till att man bara får fler och fler problem.

MAD

Stillhet

● Radion skvalar lite i bakgrunden när jag sitter med en kopp kaffe. Middag och disk är avklarad. Ingen ringer och jag ringer ingen. Jag är ganska tom i huvudet och kaffet är gott. Då. En tanke dyker upp, lösa trådar knyts ihop och jag får en idé, ett samband, en slutsats. Kaffet är gott.

KERSTI WAHLSTRÖM

Skicka snuten till spa

● Skicka polisen på andlig renovering, deras själar verkar fått punktering

Skicka alla väktare till nordpolen, deras hjärnor har fått för mycket av solen

Skicka alla socialarbetare tillbaka till skolbänken, deras bristande kunskap om vår grundlag är den felande länken.

Skicka alla hemlöshetsvolontärer ut på gatan – där de lär sig att vara god och idog är inte nog.

PS. Och skicka mig gärna ett bostadskontrakt; jag vore glad för en hall att ställa mina skor i. DS.

LURKEN

Felspel

● Två män samtalar, varvid då den ene säger:

– En gång spelade jag fiol så att en kvinna började gråta.

– Åh, då måste du spelat ett väldigt vackert stycke.

– Näe, men hon fick stråken i ögat.

LEILA

ALEEN JEWELL/CREATIVE COMMONS

Ny i klassen

● Minns att jag bytte skola i femman. Från att ha gått i en liten skola då vi var bara typ femton personer i klassen. Men nu i nya skolan var vi plötsligt tjugofem.

Så det var ju lite skillnad.

Minns så väl första dagen i femman. Jag stod alldeles ensam på skolgården. Jag hade min skolväska i handen, stod med händerna bakom ryggen och svängde med kroppen till vänster och höger, tittade neråt med huvudet i marken medan jag såg att många tjejer stod i klungor och pratade. Jag stod lite på sidan om. Kände mig verkligen utanför.

Plötsligt så kommer en kvinna ut, hon såg verkligen snäll ut:

– 5A, kan ni ta plats i klassrummet. Vi gick in en efter en.

UPPROPET BÖRjade när hon mötte min blick. Då sa hon "hej" och satte armbågarna på katedern och liksom lutade sig framåt. "Hej", sa jag tillbaks. "Och vad heter du?" "Jag heter Lena", sa jag lite tystlåtet. "Jaha, då får jag önska dig riktigt välkommen till den

här klassen." "Tack så mycket", sa jag då.

Det tog cirka en kvart att ropa upp oss alla, sen sa hon "välkomna tillbaks i morgon".

Usch vad tråkigt, tänkte jag. Men efter nån vecka kom en tjej som heter Eja fram till mig. "Hej Lena, vad ska du göra efter skolan i dag?" "Jag vet inte", sa jag. "Du får följa med mig hem om du vill?" "Ja gärna", sa jag då. Vi gick hem till henne.

Jag möttes av en väldigt snäll kvinna i hallen, det var hennes mor. Hon frågade om jag var den nya flickan i klassen. "Ja det är jag", sa jag lite förläget. Eja sa "vi går in på mitt rum och pratar lite".

HON TOG FRAM en massa poptidningar. Jag bläddrade i dom. Plötsligt sa jag: "Oj, har du David Cassidy, han har alltid varit min idol". "Vänta så ska jag hämta en sax så ska du få klippa ur den."

Hon gick ut i köket och hämtade en sax. Jag klippte ur bilden, vek ihop den väldigt försiktigt.

Eja och jag satt och pratade om allt möjligt. Då kom jag på en grej. Jag berättade för henne att det var en äldre man som kallades Skaknisse. Varför han gjorde det var att när han var typ sju år så fick han en grepp i huvudet som kom åt en nerv så han efter den händelsen började skaka liksom fram och tillbaka med hela huvudet.

HAN VISSTE I alla fall en kvinna som hade kontakter om att man kunde sälja lotter och vinna en SAAB-99:a. Vi tog kontakt med kvinnan och efter några dagar så stod bilen alltså bredvid oss och vi fick ett gäng med lotter som vi sålde till allmänheten.

Minns att vi frös båda två, vi turades om att sälja. Ska jag vara ärlig vann inte många, vi höll väl på med det här ett par månader. Sista gången så tog vi alla pengar utan att vi redovisade för kvinnan. Våra föräldrar blev väl lite sura på oss först men det gick över ganska fort.

Ja, det vart ju lite extrapengar men inte mycket.

LENA FREIJ

Viktigt med rätt behandling

LEE MORELEY/CREATIVE COMMONS

● Jag ser människor jobba och slita hela dagen, sedan på kvällen går de till krogen, beställer bärs, sitter framför Jack Vegas-maskiner och spelar bort alla pengar de har tjänat. Jag har sett dem spela bort sin lön, sjukersättning och A-kasseersättning.

Jag har varit på casino också och där spelar många bort sina lägenheter, hus och bilar. Jag har både läst och hört att många har begått självmord efter att de har spelat bort allt de ägde. Jag har hört om folk som tagit överdos av heroin. Vilket ledde till en för tidig död. En av dem var en klasskamrat som var mycket

duktig i klassen. Alla tyckte om honom och trodde på att han skulle få en ljus framtid. En morgon hörde vi att han dött av just en heroinöverdos. Det var en chock och en nyhet som jag absolut inte ville tro på men det var sant.

JAG HAR SETT killar som varit vakna i flera dagar utan sömn och mat för att de tagit amfetamin. Jag har provat själv att ta denna drog och vet att jag varken kunde äta eller sova. Jag har träffat män på rättspsykiatri, fängelse och häkten vilka jag ställde en och samma fråga:

– Skulle du begått det här brottet

om du inte varit påverkad?

Svaret var chockerande, många sa nej. Jag har själv begått brott på fyllan för att min hjärna var påverkad av alkohol. Jag vet att de säger sanningen, för jag har själv vaknat med ångest i en cell hos polisen.

Människor råkar väldigt illa ut på grund av missbruk. De begår brott för att finansiera sitt beroende av sitt spel, alkohol, amfetamin, heroin, Subutex eller andra droger.

Kan dessa människor få rätt behandling som kan ge dem och deras anhöriga ett bättre och värdigare liv.

FINNS DET BARA tolvstegsbehandling för dessa människor? Är tolvsteg den bästa behandlingen för alla? Eller behöver olika människor olika typer av behandlingar?

Kan inte svenska läkare, krogägare, spelföretag, poliser och socialförvaltning samarbeta för att hjälpa dessa trasiga människor i stället för att socialen betalar runt en halv miljon för varje missbrukare som åker till tolvstegsbehandling för att läsa om Gud och hans förmåga.

Hur många har tillfrisknat efter att de har genomgått tolvstegsprogram? Jag vill gärna se fakta, är det åtta av tio eller 1–2 av tio?

RÄTT BEHANDLING ÄR viktig. Det kommer att minska brott, kriminalitet, dödsfall och många andra tragedier. Rätt behandling är nog inte att alla ska åka till tolvstegsbehandling utan rätt behandling är även att få möjlighet att välja behandling och behandlingsshem själv, utan Gud och tolvsteg.

MIKAEL S

Vi söker ny franchisetagare till Stockholm City

Veteranpoolen söker en ny franchisetagare för att ta över och driva vår verksamhet i Stockholm City – ett välskött och lönsamt distrikt med stor potential. Unik möjlighet för dig med höga ambitioner och rätt profil!

Läs mer och anmäl intresse:
www.veteranpoolen.se/franchise

Privat

Företag

VETERANPOOLEN®

Vi på Situation Sthlm

● Vi som säljer Situation Sthlm hjälper varandra i alla situationer, både i vått och torrt. Vi säljer jättebra ibland och andra gånger inte alls bra. Unga som gamla köper tidningen av oss. Det går bra att sälja den i Södertälje vid Luna Gallerian och Kringlan men även vid Södertälje Södra på Willys. När vi sålt färdigt så åker vi för att hämta mer tidningar på Söder i Stockholm, för att sedan åka tillbaka till Södertälje för att försöka tjäna en slant. Vi har bra kontakt med vakterna i Södertälje,

de är jättesnälla. Tack, för att ni finns!

När nya nummer kommer av tidningen så hjälps vi åt att bära in dem. Vi bildar en "langen – går" för att bära in tidningsbunt efter tidningsbunt så att vi till slut fått in cirka sju pallar Situation Sthlm. De som vill jobba gör det och alla hjälper varandra. Det går långsamt ibland och ibland går det som smort. Vi har raster också eftersom det tar en bra stund att få in alla tidningar, men då får vi bara vatten och kaffe.

SUSANNE – FÖRSÄLJARE 294

MED EGNA ORD

KORT SAGT & POESI

Nyår -15

● Det är en ledsam dag
Inte grå, inte mulen
Mer brun och bitter som svagt
gammalt kaffe
Inte sorglig, utan mer besk

Det är idag – nyår -15 – som
hoppet skall tändas
inte ens går att tända en cigarett
Allt är blött

Det droppar från träden – surt,
svagt, bittert gammalt kaffe
Kväver gnistan, kväser hoppet

Inte kallt, inte alls
Det är bara garvsyrans
hopplöshetsvals som dansar i min
strupe
Vilka kan vara villiga att bjuda mig
på en nyårssupé?

Inga alls...

Inte ens bjuden på en kask
Bara slask

LURKEN

Till och om, Åsa T

● När du dansar, ja när du dansar
När du dansar, ja när du dansar

När glansen i dina ögon
och det hårda runt din mun
sakta suddas ut
och för en kort sekund
en liten stund
bort från en grå kall värld

Ja, när du dansar
Ja, när du dansar

STEFAN S

Hopplöst

● En man står och hoppar på
ett brunnslock, och upprepar
talet 87, 87, 87, 87. En annan
man kommer gående och frågar
nyfiket vad han sysslar med? Då
öppnar mannen brunnslocket och
säger att: hoppa ner här så får du
se. Så hoppade han ner i brunnen
och locket lades på, varvid
mannen ropar 88, 88, 88.

LEILA

DAG REJNING

Fluortanten, kom tillbaka!

● Hur många av er överlevande
kommer ihåg fluortanten?

För er som inte vet vad en fluortant
är så är det en tant som kom instöv-
lande i klassrummet utan att ens
knacka på dörren. Hon kom med en
flaska i ena näven och plastmuggar
i den andra och avbröt både lektion
och lärare med:

– Det är dags för fluorsköljning nu.

Alla klasskompisar som inte hade
gömt tuggade tuggummin mellan
bänken och bänkklocket, var körda.
Det fanns de som var ännu smartare
och hade plockat bort bläckhornet
där bläcket skulle vara, och kunde
hålla fluoret där. De osmarta som
hade varken eller, fick skölja munnen
med fluoret eller vad det nu var för
sörja de utsatte oss ungar för.

Somliga fick hål och andra inte,
men om det var de som sköljt som
fick åka till Eastman-institutet, det vet
jag inte. Där fick man laga tänderna
utan bedövning med en bormaskin
som var remdriven och lika snabb
som en tomte med klister under
fötterna i midsommartid.

Vi gick i första eller andra klass
och var runt sju-åtta år. Vid den
åldern har man sina mjölktdänder kvar

men när vi tappat dem och fått våra
nya, då kom det minsann ingen flu-
ortant. Det var väl då vi skulle behövt
en fluortant, om soppan verkligen
fungerade.

Vad har då hänt sedan dess?

Jo, jag har sålt Situation Sthlm i
nästan 20 år och har nu en möjlighet
att gå till en etablerad tandläkare
med de gaddar jag har kvar, om det
blir några pengar över.

EN ANNAN FUNDERING jag har kring
fluoret är att när vi är väldigt små
så är vi tandlösa och får välling och
när vi blir gamla på långvården blir vi
tandlösa och får välling igen.

Mellan vällingdrickandet är ju
den tid vi behöver ha tänder som
fungerar eftersom vi då får mat som
ska tuggas för att vi ska få kroppens
maskineri att fungera som en klocka.

Varför kommer ingen fluortant nu?

Skulle tänderna tas om hand under
den tiden så skulle vi kanske inte
behöva bli tandlösa på långvården
och behöva dricka välling i stället
för att äta riktig mat. Ytterligare en
fundering är varför det ska kosta så
mycket mer att gå till tandläkaren
än att gå till sjukvården? Det skulle

bespara samhället miljontals kronor.
Det är knappast någon arbetsgivare
som anställer exempelvis en recep-
tionist, som ser ut som en nedbrunn-
en kyrka i truten.

Hur många har inte följdsjukdomar
på grund av att de är tandlösa? Det
politiska parti som kommer med ett
förslag om att tandvården skulle
subventioneras oavsett ålder, exakt
som den vanliga sjukvården – de
skulle få hur mycket röster som helst.
En dyr reform är det självklart att det
skulle bli. Min stilla undran är – hur
många JAS-plan skulle den reformen
kunna tänkas kosta? Har staten råd
med JAS-plan kan staten ha råd med
en tandvårdsreform – i stället för att
de länder som köpt våra JAS-plan
skjuter sönder varandra i småbitar,
eller kanske kommer hit och bombar.

Hur många tänder har en krokodil
och hur ofta har den hål i tänderna
och behöver gå till tandläkare? Kan
det bero på att han har ätit upp
fluortanten, eftersom hon inte har
synts till på ett tag?

Kanske var fluortanten onödig från
början? **DAGGE**

PS Undrar hur munhygien hos
rättorna ser ut, med tanke på vad
de sätter i sig? De äter ju knappast
tandkräm eller tandborstar.

BANDY SLUTSPEL UTOMHUS GEMENSKAP ZINKENS DAMM MAT OCH DRYCK

MATCHDAGAR PÅ ZINKEN

HAMMARBY – SANDVIKEN FRE 30 JAN, KL 19.00

HAMMARBY – VETLANDA ONS 4 FEB, KL 19.00

BANDYSLUTSPELET 2015

LÖR 14 FEB KL 16.00 ALT TIS 17 FEB KL 19.00

HAMMARBY
BANDY

*BESÖK VÅRT ZINKENTÅLT INNAN MATCH SÅ
STÖTTAR DU HAMMARBY BANDY!
LÄS MER OCH KÖP DIN BILJETT PÅ
HAMMARBYBANDY.SE*

MEGNA ORD

KORT SAGT & POESI

Frid

● Min tid som hemlös är hektisk
 Är det inte det ena
 så är det det andra eller det tredje,
 sedan ska jag sälja tidningar
 och därpå skivor.
 Det är också en massa flyttande
 mellan vandrarmen och vänner,
 kryssande på båtar och färjor
 för att ha någonstans att sova
 Till och från
 Från och till
 Sedan är det även
 konstutställningar
 så jag kan sälja tavlor,
 en massa konserter och
 museum att gå på
 På sommaren många picnics
 festande och fågelmatning,
 burk-och flasksamlade som skall
 pantas
 året igenom och året om
 Till och från
 Från och till
 Fler ställen att välja på för en
 välbehövlig lunch
 En dag i veckan, fredagar, skall en
 matkasse hämtas
 Korsordstidningar köpas och
 lösas,
 ibland till frissan
 Inte ens när jag är sjuk blir det
 någon
 lugn och ro
 utan det blir bara att fara

Från och till
 Till och från

STEFFI "MONACO"

Biografen

● Det var en man som gick
 på en biograf.
 När filmen
 hade gått en halvtimme så
 släppte han världens jävla
 braskit. Och nu undrar jag om ni
 vet vad det blir av det?
 Jo, det blir biogas.

MARKKU

LÄS MER

hemlos.situationsthlm.se

Jobbet och kunderna

NELESEN WILDCREATIVE.COMMONS

någon är hemlös så vill de flesta se hela och rena ut. Jag tänker att hur jag ser ut blir jag också uppfattad och jag vill bli uppfattad och sedd som vem som helst, men att jag för tillfället är bostadslös.

JAG FICK EN begagnad jacka av en kund. Det råkade vara en gammal Canada Goose-jacka. Jag tyckte om den jackan, den var varm och jag behöver varma kläder då jag står ute och säljer tidningen i flertalet timmar, oavsett väder. Det kan vara riktigt kallt. Jag använder inte den jackan längre. Anledningen till att jag inte gör det längre är att när jag hade den på mig första dagen så kom en kvinna och skällde ner mig på grund av att jag hade en så dyr jacka. Hon kom tillbaka två gånger för att påpeka att jag måste vara en rik man som har en sådan jacka.

När jag försökte förklara att jag fått den gratis av en snäll kund så skrek hon att en så dyr jacka ger man inte bort. Jag hade inte ens en aning om vad det var för märke eller att den var dyr. Det var en varm jacka och jag behövde en varm jacka vilket jag var mycket glad över. Det jag nu har berättat är bara en liten del av vad jag får höra när jag står och säljer tidningen – när jag alltså är på mitt arbete. Sådant ska ingen behöva stå ut med på sitt arbete. Jag gör allt för att bemöta alla på ett positivt och trevligt vis så jag försöker att skaka av mig dåliga kommentarer och negativa känslor som kommer från andra.

JAG TÄNKER ATT de säkert har egna problem som de tyvärr lägger på mig. Jag blir som en papperskorg för deras dåliga mående. Men de jag väljer att ta till mitt hjärta är alla de som ger mig positiv energi och som stannar för att prata en liten stund. De berättar om sina liv, barn och barnbarn och det goda mötet ger mig vad jag behöver för att fortsätta framåt och förverkliga mina framtidsplaner.

Tack till alla solidariska människor med goda hjärtan och tack alla mina kunder för ert stöd. Tyck inte synd om mig. Tänk på – att sälja tidningen, det vill säga en produkt, är mitt jobb.

STEN PEÑA

● Jag säljer Situation Sthlm i väntan på annat arbete men jag är glad för det som tidningsförsäljandet ger mig. Jag är tacksam både för mina kunder och för de som inte köper tidningen, för de visar ändå sin vänlighet.

Det finns de som är nyfikna och stannar för att prata bort en stund. Ibland frågar de var jag kommer ifrån, om jag har familj, barnens situation, min boendesituation eller om jag har svensk legitimation. Ja, jag har svensk legitimation. Det finns även de som vill ge mig goda råd om hur

jag ska göra för att uppnå ett bättre liv här i Sverige.

Jag tackar er alla så mycket för all hjälp jag fått var och varannan dag under alla mina år som försäljare av Situation Sthlm. Utan dem hade det varit omöjligt för mig att komma vidare. Situation Sthlm hjälpte mig också då och fortsätter att hjälpa mig nu. Men, det finns även mycket fördomar kring oss som säljer Situation Sthlm. Jag har bland annat fått kommentarer kring hur jag är klädd, att jag inte ser ut som någon som är hemlös. Jag kan berätta att även om

Frank Dandy in collaboration with Museum Studio

**FRANK
DANDY**

FÖRETAGSPRENUMERATION

Med en företagsprenumeration hjälper du och ditt företag till att göra Stockholm till en bättre stad för oss alla att bo i. Vill ni också företagsprenumerera på Situation Sthlm och synas med er logotyp på denna sida? Kontakta oss:

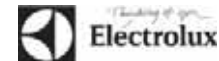
Herman Sundgren (herman@situationsthlm.se), tel: 08-545 953 94

BOTKYRKABYGGEN

better work, better life

advokatfirman Althin

ELMZELL ADVOKATBYRÅ AB

ADVOKATFIRMAN ÅBERG & CO

frank ADVOKATBYRÅ

Har du erfarenhet av

- **Flertaliga självmordsförsök**
- **Hallucinationer om insekter som kryper innanför huden**
- **Förfrysta händer och fötter**
- **Att flera gånger nästan kvävts av dina egna spyor**

Då är du rätt person för oss.

Vi vet inte hur du hamnade i den här situationen. Förmodligen gick det snett redan från början. Kanske blev du övergiven av dina föräldrar? Kanske hamnade du i fel kretsar och började med droger? Missbruket ledde till uppsägning, vräkning, psykisk sjukdom och självmordsförsök.

Är det här något som du känner igen dig i då ska du vända dig till Situation Sthlm. Förutom möjligheten att tjäna dina egna pengar erbjuder vi dig en väg tillbaka och kraften att kämpa vidare.

Skicka din ansökan till jobb@situationsthlm.se eller om du saknar tillgång till dator, besök oss på Krukmakargatan 34 A på Södermalm

SVEPET

MAGNUS SANDERBERG

Conny Nimmersjö gör det själv

MUSIK MED PLATTAN *TÄNK*, NYSS VAR HÄR SÅ TREVTLIGT HOPPAS HAN "TA SIG IGENOM MEDIEBRUSET"

CONNY NIMMERSJÖ RYCKER lite på axlarna och skrattar till innan han berättar att han betalat inspelning, mixing och mastering av kommande plattan *Tänk, nyss var här så trevligt* ur egen ficka.

– Dealen de flesta står inför nu för tiden är att skivbolagen betalar för att pressa skivan, du får leverera den till dem. Det finns inga pengar som skivbolag delar ut för att en artist ska stå i studion i en månad.

Det blev fyra dagar i Gröndalstudion.

– Slår man ut det på tre år... det är väl inte så farligt att spendera tjugotusen om året på sin hobby. Så får man göra om man vill ha nånting gjort. Jag tycker att den situationen är ganska rättvis – det blir ingen utlandssemester för mig och barnen i år.

I det civila jobbar Conny Nimmersjö som vaktmästare. Ett jobb han håller hårt i. De är tre stycken och kan dela upp jobbet mellan sig vilket gör det möjligt för honom att åka på turnéer.

Punken han lyssnade på under uppväxten i Södertälje på sjuttiotalet – han fick bland annat blandband av en kusin som kom att påverka honom musikaliskt – tog ut riktningen. Första bandet i nian, repokal i skolans källare.

– I och med punkvågen blev det uppenbart att man skulle spela själv, att man kunde.

Första soloplattan *Skörheten & Oljudet* kom 2007, tio låtar med mycket gitarr och texter som var små postpun-

kigt skeva berättelser och betraktelser utan rim om saker som känns och är, i både stort och smått. Detsamma med nya låtarna, texterna saknar rim.

– Att inte rimma är nåt jag lagt mig vinn om – det finns inte ett enda rim på den här plattan eller den förra. Det finns de som är bra på det, men det finns många som inte är bra på det. Ofta används rim bara som en form, utan innehåll, det blir bara dåligt, täcker över mening.

En musikalisk ledstjärna på plattan har varit New York-

OFTA ANVÄNDS RIM BARA SOM EN FORM, UTAN INNEHÅLL

gitarristen Robert Quine. Han spelade under några år i början av åttiotalet med Lou Reed och var med i Richard Hells band The Voidoids som spelade i klassiska punkplattan *Blank Generation* 1977.

– För mig står han för den totala nerven, spelar på intuition, väldigt levande. Jag tycker att han är lite underskattad.

En annan medveten plan har varit att utveckla sången, "växla upp den ett snäpp".

– Jag har jobbat mycket med rösten, provat låtar i olika tonarter. Vissa låtar har jag skrivit i tonarter jag inte klarat av att sjunga i, sen spelat och sjungit dem tills jag klarat av att sjunga dem.

ULF STOLT

REDAKTIONENS TIPS

MARIA HAGSTRÖM

20 000 Days on Earth

DOKUMENTÄR Det är den tjugotusende dagen på jorden i Nick Caves liv. Knattrande på en gammal skrivmaskin, samtal hos terapeuten och besök i Nick Cave-arkivet där minnen plockas fram från hans tidigare 19 999 dagar på jorden.

En fiktiv dramadokumentär som skildrar iscensatta personliga 24 timmar med Nick Cave, genom den kreativa processen, i snygga miljöer, och med roliga, intressanta och vackra formuleringar och monologer av ordkonstnären och rockmusikern.

ULF STOLT

Hunter S. Thompson

Richard Nixons dödsruna

NEKROLOG Den 20 februari i år är det tio år sedan den amerikanske journalisten, vapenfetischisten och blandmissbrukaren Hunter S. Thompson sköt sig i huvudet i köket hemma i sitt fortifierade hus i Woody Creek, Colorado. Och avslutade därmed sin karriär på det enda sätt hans myt tillät.

De sista 25 åren av sitt liv skrev han knappt en handfull riktigt bra texter. Men en av dem är fullständigt briljant – dödsrunan över förre presidenten Richard Nixon, publicerad i *Rolling Stone* 16 juni 1994. Bevakningen av just Nixons presidentkampanj 1972 i *Rolling Stone* var det som satte Hunter S. Thompson på kartan som politisk journalist.

Det blir inte roligare eller elakare än så här när ett liv och en gärning summeras.

Lösning kryss #209

Se förra numrets vinnare på s.57.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	
	V	I	K	T	I	G	A																									
1	A	N	T	R																												
2	R	E	S	E																												
3	A	N	N	A	S	M	A																									
4	A	M	A	L	L	U	N	G																								
5	M	O	V	A	N	A	N	S	P																							
6	T	O	M	T	N	K	O	S	T	A	D	I	G																			
7	B	I	R	G	E	R	J	A	R	L	S																					
8	B	U	S	A	H	E	L	S	K	A	T																					
9	R	E	D	D	S	O	N	O	R	A	I	O																				
10	S	A	D	E	L	G	J	O	R	D																						
11	O	M	G	E	M	O	T	Ö	B	E	N																					
12	C	A	L	I	E	R	A	T	M	A	N																					
13	P	E	N	G	A	R	N	A	I	D	U	N																				
14	A	N	A	D	E	S	N	U	S	A	D	E																				
15	K	N	E	P	N	A	D	I	G	A	L	L																				
16	N	A	G	E	L	N	R	A	T	T	A																					

En mellanplatta med kvaliteter

Thåström

Den morronen

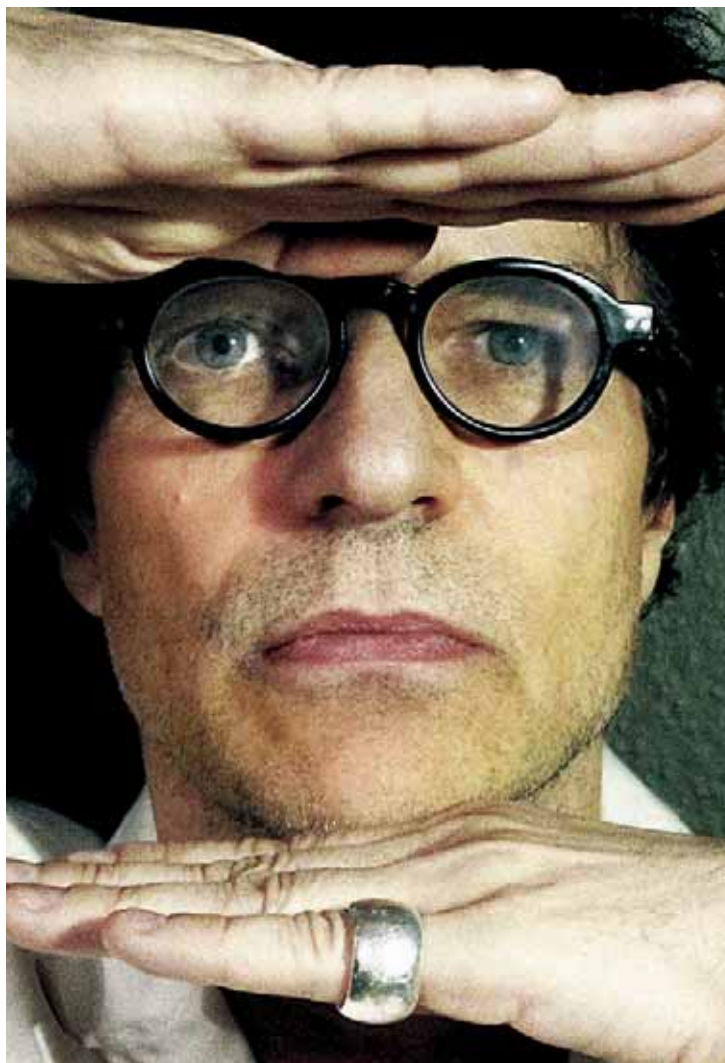
★★★★ ½ Jag tänker emellanåt på glömda urbana miljöer i stora anonyma städer, på rangerbangårdar, varv, rostiga spårvagnsspår som lämnats kvar i stenläggningen, på plötsliga röster som stiger och tystnar i en gränd, barer med bleksiktiga neonskyltar, främmande språk, skrot, en disig höstskymning.

Och på en svart spetskläning som fladdrar förbi en ögonvrå samtidigt som ett tungt silverarmband med en skarp klang tappas i trottoaren utanför ett nedsläckt hotell.

Ljudbild med tunga verkstads-monotona trummor. Skeva klanger. Ibland ett liksom statiskt knaster. Bas som ankrar upp. En knåsvag gitarr som dånar gitarr förvandlad. Metallisk skrotklang som väcker till. Då och då knappt hörbara röster långt bort i ljudbilden. Och som en ohejdbar kraft mitt i allt detta befinner sig orden och Joakim Thåströms röst – en kringströvande kosmopolits sordinerade betraktelser i stort och smått om var och varför han varit och är, hur och därför.

Karaktärer ur *Stäppvargen*, Socker-Conny, den polska poeten Zagajewski, Svarta Madonnamålningen i Czestochowa, restaurang Jasmin i Berlin och geografiska referenser i Stockholm och andra platser vevas förbi.

Men förutom några lysande

AMANDA DOMS

låtar, som "Slickar i mig det sista", "Gräsfläckar", "Psalm" och "Ner mot terminalen", känns detta – trots absoluta kvaliteter – som en mellanplatta för Joakim Thåström. Det saknas

något nytt och spännande i musiken han sträcker sig in i mörkret efter den här gången.

Till nästa platta har han famnat det.

ULF STOLT

MUSIK

Anna Järvinen

Buren (del 1)

★★★★ *Buren* är Anna Järvinens fjärde album, och det släpps i två delar – den andra i mars. *Buren* (del 1) består av fem låtar, till lika delar vardagsnära och nedtonade. Det är låtar som existerar i gränslandet mellan visa och popmusik. Liksom tidigare lyckas Anna Järvinen skapa stor dramatik och högtflygande lyrik av små, till synes vardagliga, ting och stadsmiljöer. Allra finast är den sista låten "Till dig nu", som för tankarna till Barbro Hörberg och handlar om att vara ensam i Stockholm bland papperstunna turister och gator som saknar botten – när den man längtar efter dragit till skogs.

ALEXANDRA SUNDQVIST

Systraskap

MVIMW

★★★★ ½ Systraskap är en elektronisk duo som gör klubbmusik att dansa – och kämpa – till. Duon, bestående av Sabina Wärme och Amanda Lindgren, gav ut sin första ep – med tygfodral! – 2011. Och har sedan dess strösslut antirasistisk, antifascistisk och rosaskimrande musik över festivalscener, men också över nätet via sporadiska singelsläpp.

Nu kommer debutalbumet, som bland annat innehåller upp till kamp-låtarna "Let's Start a Revolution" och "My Voice Is My Weapon". Bäst gillar jag den melodiska "Armed With", med sitt blås och sin otroligt snygga stämsång.

ALEXANDRA SUNDQVIST

Love Antell

Barn av Amerika

★★★★ Efter att ha fått delar av sitt låtmaterial lemlästas – Hej Orup – i TV4:s *Så mycket bättre* är det nu upp till Love Antells egen förmåga ihop med Pär Wikstens produktion.

Ett hyperaktuellt migrationstema går som en röd tråd genom poplåtar klädda i snygga P3-kostymer, lyckligtvis utan att Love Antells naiva charm förloras. Även om hantverket är habil och några av låtarna, inte minst titelspåret, onekligen har potential är det svårt att inte sakna hans förra band Florence Valentin. Trots en påtaglig ojämnhet fanns där ett annat musikaliskt uttryck som kändes angelägnare.

DAVID BOGERIUS

MIGRATIONSMUSIK

MARTIN HANBERGER

Winhill/Losehill öppnar sig mot världen

SEDAN DEBUTEN 2012 med hylade skivan *Swing of Sorrow* har bandet Winhill/Losehill nått en etablerad plats på den svenska musikscenen. Men där *Swing of Sorrow* var en temaskiva om just sorg och ett musikaliskt bearbetande av en mammas för tidiga bortgång i cancer är sextettens nya skiva *Trouble Will Snowball* mer öppen mot världen.

– Under arbetet med nya skivan kan man säga att vi återvänt till samma rum – men slagit upp fönstren på vid gavel och släppt in världen. Vårt perspektiv är fortfarande personligt, men vi har skapat lite korsdrag för att skaka om oss själva, säger Carl Åkerlund, textförfattare.

I Winhill/Losehill ingår även Jonas Svennem, Henrik Nybom, Petrus Sjövik, Sofia Högstadius och Kalle Lundin.

Jonas Svennem skriver musiken, Carl Åkerlund texterna.

– Jonas musik är ofta filmisk. När han spelar upp saker för mig så får jag alltid bilder i huvudet. Det är tio berättelser, som pratar med varandra men som också berättar sina egna historier, säger Carl Åkerlund.

Singeln "Working on the Side" handlar om migration, om de farliga resor som människor gör för att nå Europa. Men också om de papperslösa som når Europa.

– Rapporterna från Medelhavet är så avhumaniserade. Man säger sällan "300 människor dog när en båt sjönk", i stället pratar man oftast om migranter eller flyktingar. Jag ville skriva en låt som ger den här berättelsen ett mänskligt ansikte, som berättar om en persons resa och som gör personen som flyr till ett aktivt subjekt. Rent musikaliskt har den mycket dramatik och hjärta i sig.

ALEXANDRA SUNDQVIST

RÖD VINTER NORRUT

MARITIN STENMARK

Vilja vara i ett sammanhang

ANNELI FURMARK DEBUTERADE 2002 med *Labyrinterna* och *andra serier*, ett album bestående av självbiografiska noveller. Nu är hon aktuell med seriealbumet *Den röda vintern*, hennes åttonde i ordningen.

Den röda vintern utspelas i Norrbotten under sjuttioalet – och beskriver livet i ett litet samhälle präglat av radikala politiska grupperingar. Berättelsen är inspirerad av verkliga händelser, men hon betonar att den är fiktiv.

– Jag har velat titta närmare på vad det är som gör att människor blir involverade i en sekt, eller en politisk rörelse med sekteristiska inslag, säger Anneli Furmark, som själv är uppvuxen i Luleå.

I *Den röda vintern* får vi bland annat följa Siv, gift "sossetant" och trebarnsmor. Hon inleder en affär med den betydligt yngre maoisten Ulrik som är inflyttad från Uppsala för att förstärka den lokala kommunistiska gruppen. En affär som får såväl privata som sociala och politiska konsekvenser.

– Nån gång i livet kommer man till ett vägskäl där man måste fråga sig: Ska jag tänka själv – eller följa alla andra? Jag har velat gestalta vad som händer när man lyssnar på sig själv trots att man riskerar att bli av med sina vänner, sitt sammanhang och hela sin familj.

I *Den röda vintern* får vi följa händelserna ur flera olika perspektiv, bland annat barnens.

– Jag har velat visa att man kan känna sig rätt ensam i en familj eller i en grupp och att det inte är så konstigt att människor vill vara i ett sammanhang där de känner att de verkligen hör till.

ALEXANDRA SUNDQVIST

Vackert och smärtsamt

Ola Nilsson

Isidor och Paula

★★★★½ Det gör ibland ont att leva. För somliga mest hela tiden. Det kan bränna och piska i en och varenda dag, varje sekund, kan vara ett slutande plan med bräddjupa mörker på alla sidor.

I Ola Nilssons roman *Isidor och Paula* berättas sådana liv.

Två kusiner. En barndom där våldet hela tiden ligger som ett knogvitt löfte och en alltid närvarande obehaglig förväntan, familjer som går sönder inifrån, oberäknlighet, ilska. Somrar vid Västkusten där tången böljar under ytan och dofterna av hav och fisk och sommar grumlas och späds ut av den nära vuxenvärldens psykiska tillkortakommande.

Tiden går. Stockholm långt senare. Isidor kör tunnelbana om nätterna och oroar sig för om hans kusin Paula lever eller om hon valt den utväg han är rädd att hon en dag ska ta. Hon bor i ett rum bredvid soprummet med en plåtdörr ut mot Sankt Paulsgatan. Vin ibland. Hasch. Och då och då måste hon ta sig till psyket och få vila ut en vecka eller två för att orka.

De är nära varandra, men ändå långt ifrån. Delar ett öde men inte dess konsekvenser.

BÖCKER

Jerker Virdborg

Skyddsrummet Luxgatan

★★★★½ Eländes elände. Ja, det är ingen upplyftande framtidvision som Jerker Virdborg levererar. Mellan återkommande lägesrapporter från insidan av ett nedsläckt och illaluktande skyddsrum görs novellnedslag i ett krigs- och våldshärjat Sverige.

De många frågorna som ställs: Varför stannar aldrig planet i "Taxa In Flight SK 202"? Tycks lämnas obesvarade. Men några av svaren finns kanske i novellen "Bumlingen" och Minnas pappas överdrivna nit och intresse för att döda en huggorm såsom det alltid har gjorts. Den återkommande koncisa Hjalmar Söderberg-stilen fungerar hur som helst bra för noveller skrivna i jagform.

DAVID BOGERIUS

CATO LENN

Vackert skrivet, smärtsamt att läsa. Om liv som levs i en stad, om människor som försöker få sin stund på jorden att vara begriplig men som kanske inte hamnade där de

hamnade med de bästa av förutsättningar.

Och därför måste välja att leva så gott de kan. Om de vill.

ULF STOLT

Beate Grimrud

Evighetsbarnen

★★★★½ Beate Grimruds nya roman *Evighetsbarnen* inleds med en zoomning av Stockholm – den stad i världen där det finns flest ensamhushåll, 59 procent. "Att vara ensam är också en vandring bland andra. Att vara par är också att vara ensam. Att vara vuxen är också att vara barn", skriver Grimrud i romanens inledning och anger på så vis tonen för *Evighetsbarnen* – en till lika delar realistisk och allvarlig och humoristisk och absurdistisk skildring.

Här möter vi fyra människor på Södermalm i Stockholm. Det är André, Siri, Tomas och Louise. Alla ensamma på sina specifika vis. Alla kämpar de för att hitta sin plats i världen. *Evighetsbarnen* är en bok som sveper mellan det minsta

HENRIK LINDAL

och, till synes, mest obetydliga i en människas liv ut i den stora rymden. Perspektiven blandas och störtas, om vartannat. Dock alltid med stor värme för den lilla människan.

ALEXANDRA SUNDQVIST

Svåra svar om en fasters tid i gerillan

Storm över Anderna

★★★★ Utan att på något sätt förminka hantverket så bygger de bästa dokumentärernas framgång på att hitta berättelsen, inte själva genomförandet. Vi såg det i *Searching for Sugarman*, som var en fantastisk berättelse. Och vi ser det här i Mikael Wiströms lika fantastiska *Storm över Anderna*.

Han har hittat den där berättelsen, eller snarare den där personen som förkroppsligar storyn. Hon heter

Josefine och är född i Sverige med peruanskt ursprung. Hennes faster var den mytomspunna Augusta, som tillsammans med sin man Abimael Guzman grundade gerillarörelsen Sendero Luminoso 1980 och inledde ett väpnat uppror som kom att kosta cirka 70 000 människors liv.

Josefine får inga svar om den sidan av sin bakgrund hemma i Sverige, utan beger sig till Peru för att finna sanningen om fastern.

Utan Josefine hade den skakande

berättelsen om våld och förtryck aldrig kunnat berättas. Hon blir dörröppnaren som med sin oskuld och indirekta koppling till kvinnan som menade väl, men som agerade fel, får de berörda att börja berätta. Det blir gripande och tårfullt. Det är ypperligt berättat, även hantverksmässigt proffsigt i alltifrån foto till klipp och musik, men skulle inte ha varit någonting utan centralgestalten Josefine.

HENRIK EMILSON

FILM

Moln över Sils Maria

★★★★ Juliette Binoche spelar firad skådespelare som beger sig till alperna med sin unga assistent, Kristen Stewart, för att repetera den pjäs som för 20 år sedan gav henne genombrottet.

Nu ska en ung skandalomsusad Hollywoodskådis spela "hennes" roll och Juliette Binoche pjäsens äldre kvinna. Det är alltså upplagt för åldersnoja och liv som passerar revy. Men, det är långt ifrån mossigt utan mäterligt genomfört med driv och spänst och en glimrande Juliette Binoche som visar vem som är den verkliga stjärnan.

HENRIK EMILSON

Ett hus i Marocko

★★★ När en patriark dör i Tanger samlas familjen för begravningen.

De tre dagarna av sorg mynnar också ut i en familjeuppgörelse av rent norénska eller bergmanska proportioner. Den som rör upp allting är hemvändande dottern Sofia, som flyttat till USA för en framgångsrik skådespelarkarriär, mestadels som terrorist.

Hon ses som svikare, men det är också hon som bryter mot patriarkatets konventioner. Familjens skyddsmurar rivs och hemligheterna bakom den fina fasaden kommer i dager i ett välbalanserat drama.

HENRIK EMILSON

Black Coal, Thin Ice

★★★ Flera år och ett antal vodkafaskor har passerat efter att polisen Zhang Zilis karriär fick ett snöpligt och tragiskt slut. Spåren efter en mördare blev kalla och misslyckandet fördrev Zhang Zili till att bli väktare.

Men när nya offer börjar dyka upp dras han sakta in i den mörka och farliga värld han en gång lämnade. Det är inte ofta vi får en kinesisk thriller på repertoaren. Regissören Yi'nan Diao verkar vilja ta igen det med råge och bjuder på en tät och atmosfärisk berättelse som står ut i deckarfloran.

HENRIK EMILSON

LÄTTREGISSERADE

HENRIK JANSSEN/THEMA/LOUSE

Filip & Fredrik är trevligt folk

I LÅNGFILMSDOKUMENTÄREN

Trevligt folk följer kameran en grupp somaliska ungdomar i Borlänge som tränar för att ställa upp i bandy-VM, ledda av tv-profilerna Filip Hammar och Fredrik Wikingsson. Regiduoon Karin af Klintberg och Anders Helgesson följde deras strapatser.

Karin af Klintberg, vad har varit den största utmaningen med hela projektet?

– Den största utmaningen har varit att göra en film helt utan manus. Vi hade ett öppet slut. Vi hade bara en början, som var att på sju månader ska cirka 17 somalier som aldrig tidigare har stått på is tränas att vara med i VM i Sibirien. I starten visste vi ju inte om det skulle dyka upp tillräckligt många för att bilda ett lag, om de skulle bli tillräckligt bra eller ens få åka till Sibirien.

Varför är ni två regissörer och hur har ni delat på arbetet?

– Anders är en stjärna på att klippa och berätta små glimrande historier och jag är hyfsat bra på att berätta en större, längre berättelse. Vi kompletterar varandra på det stora och det lilla, men där båda delar är lika viktiga.

Vilken var din mest förekommande regiinstruktion till Filip och Fredrik?

– Det vanligaste måste ha varit "var så goda" eller "kameran rullar" för Filip och Fredrik är ju så självgående och vana. Men samtidigt som jag tycker att de är briljanta, intelligenta och väldigt begåvade finns det härliga att det går att klippa bort de sekvenser där de inte har hållit måttet.

Vad är du mest nöjd med?

– Jag är nöjd över att det blev precis det vi ville, det blev en viktig film som säger nåt om Sverige i dag. Den ger en skärva av Sverige, hur integration fungerar, eller inte fungerar. Jag tycker att filmen visar att allt är möjligt.

HENRIK EMILSON

”En roman om att försöka förstå
vad det är att vara vuxen. ”

AB
ALBERT BONNIERS FÖRLAG

EBBA FORSBERG:

"Kvinnor tolkar man inte hur som helst"

EFTER BOB DYLAN och Leonard Cohen är det Tom Waits tur att tolkas av den nyblivna 50-åringen Ebba Forsberg.

På albumet *Om jag lämnar dig* sätter hon personlig prägel på låtar som "Time" och "Soldier's Things".

Mikael Wiehe står även denna gång för översättningen av texterna.

– Jag har alltid en viss dialog med Mikael Wiehe och vi har pratat om Tom Waits länge. När jag tänker på honom så ser jag framför mig de första scenerna i filmen om Elefantmannen (David Lynchs *The Elephant Man* från 1980, red:s anm.). Man kan bara se honom genom ett raster och man anar att det är nåt som inte vågar visa sig i ljuset. Tanken med det här projektet har väl varit att slipa bort det som är runt omkring och plocka fram låtarna.

Var det svårt att göra urvalet?

– Ja, för jag har inte haft så många Tom Waits-låtar som gått runt i huvudet på mig, men det är ingen idé att göra en Waits av Waits så jag tänkte mer att jag bara skulle ta låtarna och spela dem. Vissa är tydliga och öppna så att det känns okej att jag, en kvinna, gör dem så att säga till mina.

Du har tolkat Bob Dylan, Leonard Cohen och nu Tom Waits. Finns det nån kvinna på tur?

– O ja, absolut, det är bara att det krävs ett annat mod, kvinnor tolkar man inte hur som helst. Det vore väldigt utmanande och kul att tolka Patti Smith. Hon är helt fantastisk

på att skriva, tycker jag. Samtidigt känner jag att mitt nästa projekt blir Ebba Forsberg igen. Jag jobbar hela tiden men det tar väldigt lång tid för mig att göra mitt eget material. Det ska malas i alla kvarnar eller vad det nu är. Innan dess kan jag inte känna att det är sant och det betyder inte att det är värdefullt eller bra ur nån annans perspektiv utan det är mer att det känns rätt i kroppen. Det finns aldrig nåt slut utan man kan hålla på tills vi dör. Det är väl det vi gör.

Du ska ut på en lång American Songbook på svenska-turné tillsammans med Plura och Mikael Wiehe under våren. Ser du fram emot det?

– Ja, det ska bli kul att komma ut

och spela. Jag tycker om att möta folk, jag gör faktiskt det, även om det är märkligt det här med att man ger av sig själv och så känner man sig tom efteråt. Men jag har kommit på en grej som funkar och det är att i stället för att isolera sig och ta allt väldigt personligt så kan man faktiskt gå ut efter spelningen och möta människor. Det är faktiskt Mikael Wiehe som har lärt mig det här med att se äktheten och att man har berört nån.

DAVID BOGERIUS

FOTNOT American Songbook på svenska-turnén avslutas på Cirkus i Stockholm 28 april.

DRAMA PÅ HÖGSTA VOLYM

MANSJES HJALMARSSON/NEIDESTAM

En precis blick in i nutiden

INFÖR STÅENDE PUBLIK där alla är över 15 år spelas *Det flygande barnet* på Orienteatern. Föreställningen beskrivs som "ett mörkt musikalskt nutidsdrama på högsta volym".

– Det är en blick precis in i nutiden och hur vi hela tiden lever med ett behov av bekräftelse från omvärlden som gör att man ibland tappar bort kärnan och det som är viktigt: närheten och nuet, säger producenten Lena Wolmner.

Skådespelarna Vanna Rosenberg och Gustaf Hammarsten backas upp av levande musik från bandet Firel och vokalisterna Mariam Wallentin (Wildbirds & Peacedrums) och David Sandström (Refused).

– *Det flygande barnet* handlar om konsekvenserna av hur vi ser och lever med varandra, säger Lena Wolmner.

Efter pjäsen, som spelas hela våren, blir det samtalsseminarium med inbjudna gäster. Först ut är Kristina Lugn.

– Eftersom pjäsen tar upp så pass tuffa frågor så tänkte vi att folk kommer att behöva prata eller se andras perspektiv efter föreställningen.

DAVID BOGERIUS

ZELDA AV LINA NEIDESTAM

Tyg utanför stan

Karin Larsson i Högdalen, 38-årig farmaceut och mönsterdesigner, gör en förortskollektion med kassar och tyger.

BRILJANT

– Det första tyget jag gjorde var Högdalen eftersom jag bor här. Sen blev det Tallkrogen där min dotters pappa bor. Stockholm har alltid varit ett stort intresse för mig, men jag tyckte att förorternas vyer inte fanns dokumenterade på samma sätt som den kända vyn över Riddarfjärden.

– Jag gillar att gotta ner mig i en förort och se hur folk lever där, även gå tillbaka i historien. Stadsmuseet är en bra källa. Innan jag tecknar ett nytt mönster åker jag till den förorten och går runt, känner av och fotograferar. Sen gör jag en teckning och skannar in den i datorn. Bilden trycks digitalt på tyget.

– När jag gjorde Tallkrogen använde jag ett flygfoto, det tyget har många små hus, tallar och rådjur – som jag visste fanns där. En man hade synpunkter på att jag hade skrivit Tallkroksvägen i stället för Tallkrogsvägen, där han hade bott när han var liten. Jag är dyslektiker och hade missat det.

– Jag har också gjort Årsta, Farsta, Björkhagen, Kärrtorp, Tensta och nu senast Brommaplan. Många av platserna har jag nån slags relation till sen tidigare och då har jag ofta en idé om hur mönstret ska se ut. Men nu när jag ska göra fler förorter tycker jag att det blir svårare och svårare och tar längre tid.

– En person hörde av sig och ville "beställa Täby". Då fick jag svara att det mönstret inte fanns än, men att det kanske skulle bli nån gång i framtiden. Det är svårare med förorterna norrut eftersom jag inte varit så mycket där. Men jag tänker att det säkert finns mycket spännande historia i Roslagen.

– De kommande förorterna jag ska ta itu med blir Bagarmossen, Blackeberg och Gubbängen.

BERÄTTAT FÖR **GERD ERIKSSON**
FOTO **MAGNUS SANDBERG**

CIRQUE DU SOLEIL®

QUIDAM™

STOCKHOLM Ericsson Globe 3-6 juni 2015

Onsdag 19.30 • Torsdag 19.30 • Fredag 19.30 • Lördag 16.00 & 19.30

LiveNation.se / AXS-ombud samt Stockholm Globe Arenas biljettkassa 077-131 00 00.

www.cirquedusoleil.com

PRESENTER

OFFICIAL SPONSORS

Foto: Matt Beard / Kosym, Dominique Lemaire ©2011 Cirque du Soleil

Få senaste konsertnyheterna: /LiveNationSwe

"Jag passar på att strosa runt lite"

Vad gör du i Stockholm?

– Jag är här onsdag till lördag och hälsar på barn och barnbarn. Nu är barnbarnen i skolan och då passar jag på att strosa runt lite och sen ska jag förbereda middagen.

Vad gillar du att läsa i tidningen?

– Det är intressant att läsa om olika livsöden, då inser man att det som hänt de människorna kan hända vem som helst i samband med en kris i livet.

LILJEHOLMSTORGET
11.40
NAMN: Gunilla
Österholm
ÅLDER: 66
BOR: I Sundsvall
YRKE: Affärskonsult

Är det tråkigt för dig som inte är stockholmare att läsa den?

– Tvärtom, jag får tips via reportagen om spännande saker, som att det finns bergbanor i Stockholm. Det trodde jag bara fanns utomlands.

Köper du alltid tidningen här?

– Jag brukar köpa den på T-centralen när jag kliver av tåget, i dag blev det här i Liljeholmen.

TEXT **GERD ERIKSSON** FOTO **MAGNUS SANDBERG**

NALEN

STU LARSEN

FRE 6/3

SEAN ROWE

SÖN 15/3

PER PERSSON

FRE 27/3

DANIEL LANOIS

SÖN 5/4

THE ONCE

LÖR 11/4

DAVID URWITZ

TIS 14/4

SATYRICON

SÖN 26/4

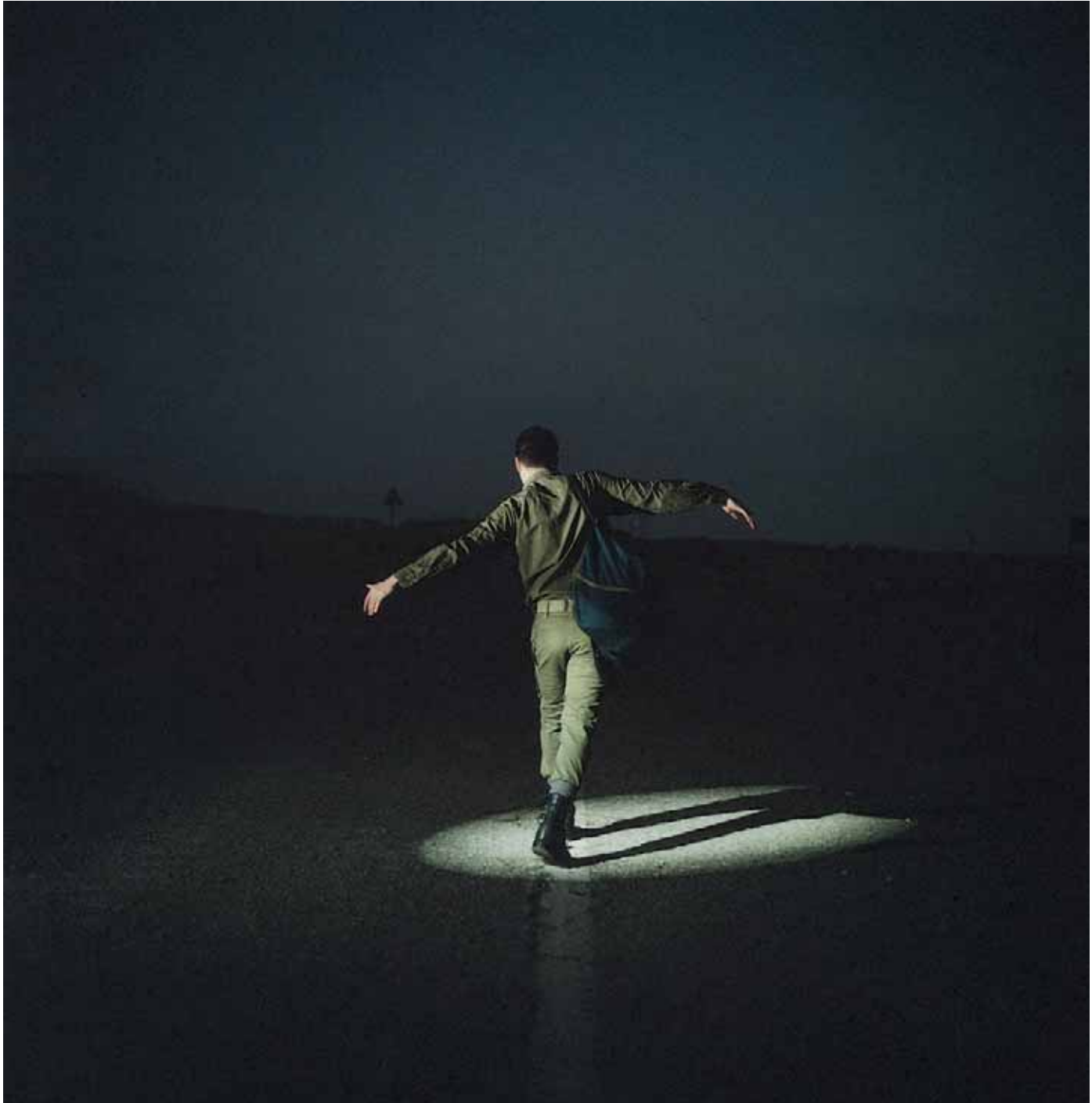
MUDHONEY

FRE 8/5

JOHN MAYALL

LÖR 12/9

REGERINGSGATAN 74. MER INFO OCH BILJETTER PÅ WWW.NALEN.COM 2015

Adi Nes

Narratives

Adi Nes noggrant iscensatta verk hämtar inspiration från bland annat scener ur konsthistorien, berättelser i bibeln och den komplexa politiska situationen i Israel. Hans konstnärskap har många bottnar och de storskaliga bilderna är minutiöst ljussatta och tekniskt fulländade. I utställningen *Narratives* presenteras Adi Nes mest betydelsefulla arbeten under 20 år.

T-bana Slussen, Stadsgårdshamnen 22 | Öppet alla dagar 9–23 | fotografiska.se

Fotografiska

HUVUDPARTNERS

LUMIX

SAMSUNG

PARTNERS

Clear Channel

Audi

LINDAHL

accenture

EY
Building a better
working world

TELE2